

Jaarrekening 2019

Inhoudsopgave

Bestuursverslag.....	3
Doel, missie, bestaansreden instelling	3
Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten	4
Internationaal belang	6
RMO-opgravingen in het buitenland.....	8
Reflectie op het beheer van de collectie.....	8
Huisvesting.....	10
Financiële positie	11
Risicomanagement	13
Overig	13
Ontwikkelingen na balansdatum: Coronavirus	14
Last but not least	15
Verslag van de Raad van Toezicht.....	16
Jaarrekening 2019.....	23
Balans per 31 december 2019	23
Categoriale exploitatierekening.....	24
Functionele exploitatierekening	24
Kasstroomoverzicht.....	26
Toelichting bij de Jaarrekening 2019.....	27
Algemeen	27
Grondslagen voor de financiële verslaglegging	27
Toelichting op de balans	32
Toelichting op de categoriale exploitatierekening	37
Toelichting op de functionele exploitatierekening.....	39
Toelichting op het kasstroomoverzicht.....	40
WNT verantwoording.....	40
Goedkeuring en vaststelling	42
Overige gegevens.....	43
Gebeurtenissen na balansdatum.....	43
Private fondsen op naam	43
Prestatieverantwoording	45
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	47

Bestuursverslag

Statutaire naam: Stichting Rijksmuseum van Oudheden

Vestigingsplaats: Leiden

Kamer van Koophandel-nummer: 41169522

RSIN: 804126380

Adresgegevens: Postbus 11114, 2301 EC Leiden

Website: www.rmo.nl

Telefoon: 071 - 5163 106

Doel, missie, bestaansreden instelling

Het Rijksmuseum van Oudheden wil het centrale podium in Nederland zijn waar de oudheid en de archeologie voor een divers publiek tot leven wordt gebracht. Door middel van tentoonstellingen, educatie, publieke activiteiten, wetenschappelijke bestudering en (inter)nationale uitwisseling verhalen wij over de relevantie van de oudheid in heden en verleden. Als zelfstandige stichting beheert, behoudt en ontsluit het RMO de rijkscollectie aan archeologische voorwerpen.

2019: 201 jaar RMO

Na het intensief gevierde jubileumjaar 2018 was 2019 een regelmatig jaar met de gebruikelijke hoeveelheid activiteiten, naar aanleiding van en ook los van de tentoonstellingen. De drie hoofddoelstellingen (het museum als leeromgeving, als verbindende factor tussen heden en verleden en als centraal podium van de Oudheid) stonden wederom centraal. Dat leidde tot een breed aanbod, van opera Festa over de Vestaalse maagden tot een Midden Oosten markt, in samenwerking met de Universiteit Leiden, tot optredens van de theatergroep Aluin (Odyssee), Met de grote tentoonstellingen Goden van Egypte, Middeleeuwse tuinen en Cyprus: eiland in beweging, toonde het museum de breedte en kwaliteit van zijn collectie, in combinatie met internationale bruiklenen. Kleinere exposities zoals Glas en Paestum werden parallel geprogrammeerd om specifieke groepen van liefhebbers en wetenschappers te bereiken. Met de (ook in het buitenland georganiseerde) tentoonstellingen, de opgravingen, onderzoekssamenwerking met buitenlandse instituten en een museologisch project in Tunesië is het internationale perspectief van het RMO sterk zichtbaar. Op het gebied van educatie is er niet alleen de groei van reguliere lessen door schoolklassen, maar ook steeds meer maatwerk (museumdocent in de klas, projectweekpakketten, met de hele school naar het museum). Daarnaast is de aandacht voor het onderhouden van relaties met docenten belangrijk. Hiervoor waren er de Week van de Klassieken en diverse studiedagen in samenwerking met educatieve uitgeverijen. Wederom kwam zeventig procent van het publiek van buiten Zuid-Holland. Dat illustreert de nationale betekenis van het museum.

Bezoekers: Resultaatspraak is gemiddeld 150.000 bezoekers per jaar.

Het museum ontving 211.736 bezoekers, het drie-na-hoogste aantal in de geschiedenis. Het eerste kwartaal was bovengemiddeld door het succes van Goden van Egypte (76.782 bezoekers in 2019). De periode tussen 1 mei en 1 september was uitstekend. Gemiddeld bezoeken in dit tijdvak tussen de 40.000 en 45.000 bezoekers het RMO. Door het populaire Middeleeuwse tuinen waren dit er nu 63.732. In het laatste kwartaal haalde Cyprus: Eiland in beweging 25% minder bezoek dan er gebruikelijk in deze periode komen. Hoofdrede hiervoor zijn de klassieke aard van het onderwerp en de concurrentie van het heropende Naturalis waardoor er aanmerkelijk minder gezinnen het museum bezochten

Educatieve activiteiten: Resultaatafspraak is 27.500 scholieren bereiken

Dit aantal is onderverdeeld in primair onderwijs (10.000), voortgezet onderwijs (12.500) en MBO/HO/WO (5.000).

Met 43.900 leerlingen is de doelstelling van 27.500 scholieren zeer ruim overtroffen. Hiervan werden 4.053 leerlingen op de scholen bezocht in het kader van het project Museumdocent in de klas (1.726 PO /2.327 VO). Het aantal primair onderwijsleerlingen, inclusief op school bezochte leerlingen, was met 18.476 aanmerkelijk hoger dan de resultaatafspraak. Hoofdreden hiervoor is de gratis toegang die het museum aan primair onderwijsleerlingen bied. Het aantal leerlingen uit het voortgezet onderwijs is stabiel gebleven met 15.700 leerlingen (2018: 15.624). Het aantal mbo/hbo/wo studenten groeide van 8.471 (2018) naar 9.724. Studenten die voor studie of een werkcollege de depots en wetenschappelijke bibliotheek bezochten, zijn niet meegeteld, omdat dit niet via het kassasysteem verloopt. Tezamen met het individuele bezoek komt het aantal kinderen en jongvolwassen op ruim 69.000. Dat is een derde van het totale bezoek.

Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten

Tentoonstellingen: resultaatafspraak 12, gerealiseerd 13

De tentoonstellingen zijn onderstaand inhoudelijk en kwalitatief gerelateerd aan de drie hoofddoelen die het museum heeft gesteld. Het is evident dat bij deze hoofddoelen het leveren van kwaliteit, getoetst aan de begrippen vakmanschap, vernieuwing en oorspronkelijkheid een vereiste is, evenals het bevorderen van educatie en participatie en het aantonen van de maatschappelijke waarde van het museum en zijn activiteiten (zie tabel).

	In RMO	Leeromgeving	Podium Oudheid	Oudheid versus heden / receptiegeschiedenis
1	Goden van Egypte	KidswEEK colleges, audiotour volwassenen en kinderen, interactieve familie- en scholierenrondleidingen, animaties over goden door studenten van ARTEZ.	Lezingen, conferentie, symposium, twee publieksboeken, samenwerking met top Europese musea.	Transformatie van Goden in hedendaagse beeldtaal was één van de vijf thema's in de expositie. Daarnaast waren er twee films tijdens het Leids Filmfestival.
2	Paestum ervaren	n.v.t.	Visuele vertaling van een proefschrift.	Receptiegeschiedenis van Paestum in prenten, tekeningen, kurkmodellen en foto's van de 17de tot 20ste eeuw.
3	Studio RMO	Tekenatelier voor volwassen en scholieren. Begeleiding door vrijwilligers van individuele kinderen in weekend. Filosofielessen voor basisonderwijs.	Restauratie op zaal met uitleg.	Aandacht voor het belang van herwaardering van gipsen replica's uit 18de tot 20ste eeuw voor onderwijs en musea.
4	Oud Europa	Resultaat van een NWO project (Museumbeurs).	Aan publiek tonen dat RMO niet alleen uit het mediterrane gebied, het Midden-Oosten en Nederland verzamelde, maar ook prehistorisch Europa.	Verhaal over verzamelgeschiedenis en de (af)waardering van de collectie in verschillende perioden.
5	Glas	Diverse lezingen en een congres.	Publieksboek, lezingen, congresmiddag.	Aandacht voor Islamitisch Glas en opdracht verstrekt aan hedendaagse glaskunstenaars (Studio NL).
6	Middeleeuwse Tuinen	Schoolbezoek, audiotour, rondleiding in Hortus Botanicus over Middeleeuwse planten.	Publieksboek, lezingen.	Sterke koppeling van archeologie aan kunstgeschiedenis en cultuurhistorie. In audiotour aandacht voor Middeleeuwse muziek.

	In RMO	Leeromgeving	Podium Oudheid	Oudheid versus heden / receptiegeschiedenis
7	Cyprus: Eiland in beweging	Diverse schoolprogramma's, audiotour in vorm van een quiz, familierondeleidingen.	Publieksboek, lezingen, grootste expositie in Europa ooit over Cyprus.	Aandacht voor kunstenaars als Picasso en Yves Klein en aan minder bekende kunstenaars (Samantha Tholen, Bastienne Kramer).
8	Tell Damiyah	n.v.t.	Aandacht in voor opgraving van RMO in de vorm van kleine tentoonstelling in de vaste opstelling.	n.v.t.
9	Opgraving Chlorakes-Palloures	n.v.t.	Aandacht voor opgraving van Universiteit Leiden is valorisatie bieden.	Laten zien dat men nog actief in Cyprus opgraaft.
10	Monumentaal hergebruik	n.v.t.	Omgang met oudheden door groeiend internationaal toerisme.	n.v.t.
11	Actualiteiten-vitrines			
	Oog voor het verfijnde Vikingring Neanderthalerlijm uit de Noordzee	n.v.t.	Aanwinsten belichten met aandacht voor privécollectie (Oog voor het verfijnde), metaaldetectie (ring) en wetenschap (lijm Neanderthaler).	n.v.t.
	Buiten het museum			
12	Mummies in Brugge	n.v.t.	Schraagt internationale reputatie.	n.v.t.
13	Queens of the Nile in Washington	n.v.t.	Idem	n.v.t.

Website: Resultaatspraak 650.000 bezoeken van 533.000 unieke bezoekers

Met 442.591 bezoeken aan de website is de resultaatspraak met het Ministerie niet gehaald. Er waren ook minder unieke bezoekers (288.594). De daling is van kracht sinds de nieuwe website in oktober 2018 live ging. De daling is moeilijk te verklaren. Redenen zouden kunnen zijn de mindere zichtbaarheid via Google Grants en het feit dat de nieuwe site nog niet geheel is aangepast aan een betere vindbaarheid in zoekmachines. Bij de strategie op het gebied van digitale communicatie zijn de e-mailnieuwsbrief, Facebook en Instagram echter van hetzelfde belang inzake het attenderen van potentiële bezoekers op activiteiten.

Schoolgebonden activiteiten: resultaatspraak is 45 met 4.000 deelnemers

Er hebben 185 schoolgebonden activiteiten plaatsgevonden met 5.093 deelnemers. Dit is de optelsom van schoolklassen die in het kader van Museumdocent in de Klas werden bezocht, plus WO-colleges die door de conservatoren aan de universiteit of in het museum zijn gegeven, plus enkele nascholingsbijeenkomsten voor PO en VO docenten. Het museum biedt met Museumdocent in de klas een alternatief voor docenten en leerlingen, die door afstand, logistiek of kosten niet naar het RMO kunnen komen. Het RMO heeft met deze lessen een breder bereik binnen het onderwijs en het is een incentive voor toekomstig schoolbezoek. In de prestatieverantwoording worden de cijfers nader toegelicht.

Er zijn musea die het bezoek van iedere schoolklas als één schoolgebonden activiteit zien. Het RMO telt echter de 1.158 schoolklassen (berekend op een gemiddelde van 26 leerlingen per klas) niet mee bij deze afspraak.

Openbare activiteiten: resultaatspraak is 200 met 25.000 deelnemers

Er zijn 642 activiteiten georganiseerd met 42.321 deelnemers, vaak in samenwerking met partners. De cijfers worden nader toegelicht in de prestatieverantwoording. Het is de optelsom van lezingen, congressen, kinderevenementen, volwassenonderwijs, knutselactiviteiten, evenementen en veel

meer. Het zijn activiteiten die de deelnemers met andere ogen naar de collectie laten kijken, nieuwe verhalen laten horen, onbekende objecten tonen en naar verdiepende thema's laten luisteren. Het zijn deze openbare activiteiten die voor gelaagdheid en diversiteit in de kennisoverdracht zorgen.

Van wezenlijk belang zijn de lezingen, die de missie (het centrale podium van de Oudheid zijn) ondersteunen. Daarnaast dienen de lezingen twee andere doelstellingen: publieksoverdracht van wetenschappelijke inzichten en samenwerking met universitaire instellingen, zodat het museumgebouw als wetenschappelijk centrum fungeert. Daarnaast waren er lezingen buiten de muren van het RMO.

	Doel	2016	2017	2018	2019
Losse lezingen medewerkers in RMO (incl. vriendenvereniging)	20	32	49	87	82
Gast sprekers in RMO / boekpresentaties	20	30	66	231	130
Lezingen medewerkers buiten het RMO	30	44	73	60	62
Totaal	70	106	188	378	274

Internationaal belang

Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen bruiklenen, door het RMO in het buitenland georganiseerde tentoonstellingen, publieks- en wetenschappelijke activiteiten met academische buitenlandse instellingen en RMO-opgravingen. Aan het *Dutch Centre for International Cultural Cooperation* worden de lezingen, bruiklenen en tentoonstellingen gemeld.

Buitenlandse tentoonstellingen

Het doel is jaarlijks een expositie aan een buitenlands museum te verkopen met minimaal €100.000 omzet en gemiddeld 120.000 bezoekers op jaarbasis. Op de bezoekcijfers heeft het RMO geen invloed. De ervaring leert dat in het buitenland meer bezoekers de Leidse collectie zien dan in Nederland. Met de inkomsten financiert het museum onder andere de aanstelling van een tweede conservator voor de Egyptische afdeling.

Bezoekers aan buitenlandse tentoonstellingen

	Doel	2016	2017	2018	2019
Bezoekers	120.000	405.236	80.000*	359.000	154.883
Omzet	€100.000	€201.000	€110.000	€197.000	€474.237
Locaties		Quebec, Bologna, Sendai, Nagoya	Tunis, Milaan	Brugge, Montreal	Brugge, Washington, Japan (voorbereiding)

*2017: Afgeronde opgave van Mudec Milaan. In Tunesië zijn geen tellingen bijgehouden.

In het Xpo Center in Brugge was *Mummies in Bruges* te zien. In deze tentoonstelling waren 250 Egyptische voorwerpen opgenomen. De expositie was een verlenging uit 2018 en trok 30.592 bezoekers.

In Washington was een bewerking te zien van de tentoonstelling *Koninginnen van de Nijl* die in 2016/2017 in Leiden georganiseerd werd. Deze coproductie van Museo Egizio (Turijn) en het RMO werd door 123.931 bezoekers bezocht. De tentoonstelling reist in 2020 door naar Gatineau (Canada).

Tussen 2020 en 2022 is de reizende tentoonstelling *Egypt: Land of Discoveries* in acht musea in Japan te zien. Conform afspraak met de accountant is een percentueel deel van de kosten en de omzet in het voorbereidende jaar 2019 genomen.

Internationale wetenschappelijke samenwerkingen

Het wetenschappelijke onderzoek richt zich op het vergroten van de kennis over de verzameling en het overdragen van die kennis via publicaties, lezingen en tentoonstellingen. Het opzetten en onderhouden van samenwerkingsverbanden met universiteiten in binnen- en buitenland is een middel om het wetenschappelijke werk in te bedden.

Instelling	Onderwerp	Vorm en output
Consortium met British Museum, Neues Museum Berlijn, Louvre en Museo Egizio Turijn	EU project ten behoeve van een masterplan voor het Tahrir Museum in Cairo	Ontwerpen van een strategisch plan voor wetenschappelijke publicaties en herinrichting pre-faraonische afdeling.
Freie Universität Berlin	Onderzoek Jordanië	Samenwerking op het gebied van archeozoölogie.
Koninklijk Nederlands Instituut Rome	RMO-stipendium	Jaarlijkse onderzoekbeurs voor jonge academicus.
Louvre en Vaticaanse Museum	Mummiekistenonderzoek	Conferentie en onderzoekssamenwerking. Uitwerken structuur van database. Voorbereiden van metadata.
Museo Egizio Turijn	Opgraving Sakkara	Financiering en organisatie van het archeologisch onderzoek.
Museo Egizio Turijn, Politecnico Turijn, Universitat Politècnica de València, The Cyprus Institute e.a.	EU project (Horizon 2020)	Financieringsaanvraag voor een groot internationaal project rond de Nubische tempels in Europa.
National Museum of Schotland, Edinburg	AHRC Research Network: Silver, status and society: the transition from Late Roman to Early Medieval Europe	RMO participeert in onderzoek met Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen, British Museum, National Museum of Ireland en National Museum of Denmark.
Nederlands Instituut Turkije (Istanbul)	RMO-stipendium	Jaarlijkse onderzoekbeurs ingesteld
Universiteit Cranfield	Onderzoek Jordanië	Uitvoering en financiering van XRF analyse.
Universiteit Gent	Deae Nehalennia	Onderzoek naar de steensoorten van de altaren en de overige vondsten uit de Oosterschelde. Resultaat: publicatie.
Universiteit Newcastle, Universiteit Leiden, Universiteit Gent, Hazenberg Archeologie	Bridging the North Sea	Eerste aanzet gegeven middels een round table om een Europees onderzoekstraject over de Romeinse kust in internationaal perspectief te ontwikkelen.
University of Reading	The Medieval Ritual Landscape: Archaeology and Lived Religion	RMO heeft meegeschreven aan ERC Advanced Grant-aanvraag samen met British Museum, Portable Antiquities Scheme (PAS) en Portable Antiquities of the Netherlands (PAN)
Yarmouk University, Irbid	Onderzoek Jordanië	Financiering en organisatie van het archeologisch onderzoek, PALMA publicatie over de opgraving in voorbereiding.

Internationale samenwerking publieksoverdracht en onderwijs

Instelling	Onderwerp	Vorm en output
Centre for Critical Heritage Studies (Universiteit Göteborg en University College Londen)	Madame Curie aanvraag over migratie in de Europese Bronstijd	Aanvraag wordt in 2020 ingediend door de Universiteit Leiden. Indien succesvol zal het RMO stagiaires en jong academici training geven in aanloop naar een Bronstijd-tentoonstelling in de winter van 2023/24.
Institut National du Patrimoine, Tunis	Digitalisering Humbertcollectie, herinrichting museum Kerkouan, mogelijk expositie over Romeins Noord-Afrika	In samenwerking met Universiteit Leiden en Tunesische en Nederlandse archeologen, museologen en studenten een herinrichting realiseren van het sitemuseum in Kerkouan. In 2019 is de eerste aanzet gegeven n.a.v. een bezoek.
La Direction Générale des Antiquités et des Musées (DGA), Libanon	Byblos	In samenwerking met Libanese partners, met name de DGA, zal het RMO in de winter 2022/23 een grote tentoonstelling over Byblos organiseren. Voorbereidingen zijn eind 2018 gestart.

Instelling	Onderwerp	Vorm en output
Universiteit Gent	De archeologische collecties van Kolonel B.E.A. Rottiers (1771-1858)	Publicatie over Rottiers naar aanleiding van een symposium in 2018 is in voorbereiding.
Universiteit Newcastle	Keizer Domitianus	App en film over literaire bronnen uit de tijd van Keizer Domitianus.

RMO-opgravingen in het buitenland

Egypte

De opgraving in Sakkara (sinds 1975) wordt sinds 2017 geleid door Christian Greco (directeur Museo Egizio Turijn) en RMO conservator Lara Weiss. De opgravingen zijn niet meer enkel op het Nieuwe Rijk gericht. Het veldwerk werd medegefinancierd door NWO. Een Vidi-subsidie stelde Lara Weiss in staat twee postdoctorale onderzoekers aan het Leiden Institute of Area Studies aan te stellen, die aan de opgraving verbonden zijn.

Jordanië

In het najaar hebben het RMO en de Jordaanse Yarmouk Universiteit het onderzoek op Tell Damiyah voortgezet. Gelet op de benoeming van conservator Lucas Petit tot hoofd collecties en onderzoek én de pensionering van de Jordaanse partner is dit waarschijnlijk het laatste jaar geweest. Het team bestond uit Nederlandse, Duitse, Belgische en Jordaanse studenten en archeologen.

Reflectie op het beheer van de collectie

	Doel	2016	2017	2018	2019
Kortlopende bruiklenen		15	23	20	15
Objecten	300	401	673	707	829
Langdurige bruiklenen		64	64	64	62
Objecten	1.700	1.569	1.696	1.402	1373
Inkomende bruiklenen		34	59	29	35
Objecten	250	521	317	337	228

De hoeveelheid kortlopende bruiklenen is sterk beïnvloed door de bruiklenen voor reizende tentoonstellingen (Washington 52, Brugge 251) en een bruikleen voor onderzoek van 219 intaglio's en cameeën aan het Nederlands Edelsteen Laboratorium.

Het aantal langdurige bruiklenen daalde licht, door het retourneren van objecten uit het Universiteitsmuseum Groningen, Bijbels Museum en Drents Museum (tijdelijk, tot 2022). Er werd één nieuw langdurig bruikleen uitgegeven, aan het Museum van de Vrouw.

Het aantal objectrecords in de database groeide naar 205.901, met hieraan gekoppeld ruim 184.000 afbeeldingen. Het collectieplan is opgesteld conform de ICN-Handreiking. De kwaliteit van het depotbeheer was al sterk, ondanks de beperkte bezetting, maar is verbeterd door een vernieuwing van het 'depot tweede etage' (steen, aardewerk, marmer). Meer dan 30.000 voorwerpen zijn geplaatst in nieuwe rolkasten en ladeblokken in plaats van in open stellingkasten. Daarnaast zijn 7.000 objecten (metaal, organisch, gesneden stenen) naar andere, geklimatiseerde depots verplaatst. Hieraan gekoppeld was een foto- en registratieproject dat medio 2020 voltooid wordt.

Jaarrekening 2019

Totaal overzicht collectie	2016	2017	2018	2019
Basisregistratie	100%	100%	100%	100%
Objectrecords TMS	187.034	195.446	197.693	205.901
Objectrecords met foto's in TMS	61.318	72.113	74.594	86.243
Foto's in TMS	116.333	152.162	156.251	184.064
Via website	59.401	70.343	72.415	85.156
Vindbaar in 10 minuten	92%	92%	92%	92%

Onderverdeling	2016	2017	2018	2019
Egypte	24.667	25.073	25.076	25.077
Nabije Oosten	18.355	18.411	18.568	19.489
Klassieke Wereld	14.523	14.519	14.520	14.734
Oud Europa	7.675	7.846	8.547	8.585
Nederland prehistorie	8.312	8.774	9.812	10.093
Nederland Romeinen	16.893	16.950	16.970	16.975
Nederland Middeleeuwen	13.073	20.403	20.817	23.701
Opgravingsmateriaal	75.362	75.295	75.146	87.247
- Prehistorisch	ca.13.000	ca.13.000	ca.13.000	ca. 13.000
- Romeins	ca.27.000	ca.27.000	ca.27.000	ca. 27.000
- Middeleeuws	ca.35.000	ca.35.000	ca.35.000	ca. 47.000
Receptie van de Oudheid	1.128	1.364	1.405	1.829
Gesneden stenen	4.379	4.395	4.416	4.416
Boeken	2.416	2.416	2.416	2.418

Alle 386 nieuwe aanwinsten zijn in de database TMS opgenomen. In voorgaande jaren verworven collecties werden geïnventariseerd en de gegevens met foto's naar TMS geconverteerd. Voorbeelden hiervan waren het Dorestad-project (15.000 nieuwe records), de inventarisatie van een aantal vuursteencollecties door studenten van de Universiteit Leiden (1.000 nieuwe records) en de registratie van scherven uit Tell Bouqras (900 nieuwe records).

Objectzichtbaarheid

Vier procent van de collectie is permanent in de vaste opstelling te zien. Het doel is dat dit percentage gelijk blijft en dat in tentoonstellingen deelcollecties uit het depot worden getoond. Dat gebeurde bij alle tentoonstellingen.

Op de website worden uitsluitend records met één of meerdere foto's geplaatst. Gebruikers krijgen de gegevens te zien en kunnen de fotobestanden downloaden. De gegevens en foto's zijn zichtbaar op Collectie Nederland, Europeana en diverse regionale en internationale databases. Met behulp van Collection Connection worden de betreffende indexen dagelijks ververs. Het foto- en registratieproject van het 'depot tweede etage' veroorzaakte een flinke stijging van op de website zichtbare objecten: het percentage van records met afbeeldingen van de Klassieke collectie steeg in 2019 van 44% naar 91%, in 2020 wordt een vergelijkbare groei verwacht binnen de Egyptische collectie.

Doel	2016	2017	2018	2019
75.000 in 2020	59.401	70.343	72.415	85.156 (

Huisvesting

Huisvestingsstelsel en subsidie

Sinds 2017 is het RMO onderdeel van het nieuwe huisvestingsstelsel voor de rijksmusea. Dit stelsel is een proef tot en met 2021. In dit stelsel heeft het RMO zeggenschap over de gebouwen en is verantwoordelijk voor het beheer daarvan. Dat stelt het museum in staat keuzes te maken over aard, omvang en kwaliteitsniveau van het onderhoud. Het RMO is een van zeven rijksmusea die voor de duur van de proefperiode een dienstverleningsovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is aangegaan. Deze overeenkomst bestaat naast het huurcontract.

Het RMO beoordeelt de relatie met het RVB op operationeel gebied als goed en wenst net als in eerdere jaren verbeteringen op het gebied van procesmanagement en informatieverstrekking. Het lijkt erop dat na de proefperiode de regie voor onderhoud en instandhouding definitief bij de musea komt te liggen. Het RVB kan dan niet meer als uitvoerder ingeschakeld worden. Het RMO is één van de weinige musea die hier geen voorstander van is, omdat het hoofddoel van het museum het beheren en ontsluiten van de rijkscollectie is. Ofschoon het RMO zijn bestaansrecht niet ontleent aan het beheer van rijksmonumenten, zal de hiervoor benodigde expertise intern worden opgebouwd en, indien nodig, extern worden ingekocht.

In 2018 heeft het RVB een meerjarig onderhouds- en investeringsplan (MOIP) opgezet. Dit plan is in 2019 verder uitgewerkt. Hierbij werd geconstateerd dat de voorziene ongedekte financieringsbehoefte in 2027/2028 niet zal optreden. De dan verwachte investering in het depot Raamsteeg werd in 2018 door het RVB abusievelijk volledig aan het RMO toegerekend. Aangezien het RMO ongeveer een derde van het pand aan de Raamsteeg huurt, zal het RMO een evenredig bedrag aan de investering bijdragen, waardoor de investeringspiek in 2027/2028 afgevlakt wordt.

Het RMO ontving een huisvestingssubsidie van €2,369 miljoen. Hiervan is ruim 9 ton toegevoegd aan de voorziening voor toekomstig onderhoud en instandhouding. Op basis van het MOIP lijkt het dat deze voorziening ruim voldoende is. In 2020 laat het RMO een nieuwe MOIP door een externe partij uitwerken. Het doel is de door de RVB opgestelde planning te laten ijkken. Tevens wil het museum zich ervan overtuigen dat bouwtechnische investeringen, die de toekomstige attractiviteit van het museum ten doel hebben, in voldoende mate in de meerjarenplanning gereflecteerd worden.

Het huisvestingsstelsel biedt de mogelijkheid om huisvestingssubsidie voor andere museale doeleinden te gebruiken, mits de voorziening op peil blijft. Het RMO neemt na de afronding van de externe planning in 2020, en waarschijnlijk pas aan het einde van de proefperiode (dus na 2021), een definitief standpunt in betreffende de benodigde voorziening en de mogelijkheid om huisvestingssubsidie voor andere museale activiteiten in te zetten.

Museumcafé

De exploitatieovereenkomst voor het museumcafé met Vermaat Catering liep eind 2019 af. In de loop van het jaar zijn er meerdere offertes ontvangen. De offerte van Vermaat Catering had in de optiek van het management de voorkeur, met name vanwege de financiële vergoeding. Het RMO heeft diens gevolg een nieuwe vijfjarige exploitatieovereenkomst met Vermaat Catering afgesloten.

Financiële positie

Algemeen

Het Rijksmuseum van Oudheden is financieel kerngezond en scoort bijzonder goed op alle aspecten die het Ministerie van OCW in haar *Quick-Scan* in 2015 heeft vastgelegd.

	2019	2018
Current ratio (liquiditeit) ¹	7,8	4,4
OCW norm "laag risico": hoger dan	1,3	1,3
Solvabiliteit ²	28,6 %	25,4 %
OCW norm "laag risico": hoger dan	10,0 %	10,0 %
Eigen inkomsten ³	53,8 %	47,9 %
OCW norm: hoger dan	19,5 %	19,5 %
Weerstandsvermogen	2.581.687	1.461.615
Benodigd	2.000.000	2.000.000

1: Totale vlottende activa / Kortlopende schulden; 2: Eigen vermogen / Totale passiva; 3: Totaal eigen inkomsten / Totaal structureel OCW

Resultaten

Het Rijksmuseum van Oudheden heeft bijna 212.000 bezoekers gehaald, 24,6% hoger dan het begrote aantal van 170.000. De succesvolle zomertentoonstelling *Middeleeuwse Tuinen* compenseerde lagere bezoekersaantallen in het laatste kwartaal

De publieksinkomsten waren 7,6% hoger dan begroot. Dit is grotendeels veroorzaakt door het hogere aantal bezoekers, maar wordt iets gecompenseerd door het gratis scholieren-bezoek dat verhoudingsgewijs hoog was. Bovendien verschoven de inkomsten uit de Egypte-tentoonstelling, die in 2020 in Japan opent, naar het boekjaar 2020. De inkomsten uit de Museumkaart waren €109.000 hoger dan begroot.

De OCW-subsidie kwam iets hoger uit dan begroot, met name door de bijstelling voor prijs- en loonstijgingen. De eigen inkomsten, als percentage van de totale OCW-subsidie, zijn gestegen naar 53,8% (2018: 47,9%).

De bijdragen uit private middelen waren met ruim €1,1 miljoen beduidend hoger dan begroot en hoger dan in 2018 (€700.000). Aangezien deze bijdragen bijzonder onzeker zijn, worden ze terughoudend begroot.

	Realisatie	Begroting	Vershil	Vershil %
Bezoekers	381.736	0	381.736	-100,0 %
Publieksinkomsten	2.047.959	1.903.280	144.679	7,6 %
Eigen inkomsten	3.693.086	2.472.947	1.220.139	49,3 %
Totale baten	10.589.927	9.481.950	1.107.977	11,7 %
Totale lasten	9.526.584	9.481.668	44.916	0,5 %
waarvan Aankopen	474.251	225.000	249.251	110,8 %
Exploitatieresultaat	642.992	282	642.710	--

Het totaal van de baten kwam hierdoor uit op een bedrag van €10,6 miljoen versus een begroot bedrag van €9,5 miljoen.

De lasten waren bijna €375.000 hoger dan begroot. Dit werd hoofdzakelijk veroorzaakt door aankopen voor de collectie die het begrote bedrag met bijna €250.000 overstegen. De voornaamste aankoop in 2019 was een klassiek reliëf (een Amazonomachie) voor €260.000.

Het boekjaar 2019 werd uiteindelijk afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €643.000 tegenover begroot resultaat van nul. Het gerealiseerde positieve resultaat is aangewend voor een aantal additionele reserveringen aan het weerstandsvermogen, waardoor het resultaat voor verdeling aan de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW vrijwel nihil is en daarmee de begroting exact treft.

Het RMO beschikt over liquide middelen van ruim €7,6 miljoen. De jaarlijkse stijging wordt met name veroorzaakt door de Voorziening groot onderhoud. In tijden van negatieve rente zijn de hoge banktegoeden een punt van zorg.

Onder het hoofdstuk Toelichting bij de Jaarrekening 2019 worden diverse posten uit de balans en exploitatierekening uitvoerig toegelicht.

Treasury en vermogens- en reservebeleid

TREASURY

Het RMO heeft beleid ten aanzien van treasury, waarbij de belangrijkste punten de navolgende zijn:

- Bij het beheer van gelden wordt de nodige prudentie in acht genomen. Dit wordt bewerkstelligd door het voeren van een beleid dat:
 - onderliggende waarden op geen enkele wijze in gevaar brengt.
 - te ontvangen rente optimaliseert.
 - grote valutarisico's afdekt.
 - geen speculatieve posities inneemt.
 - flexibiliteit ter zake van de beschikbaarheid van liquide middelen waarborgt.
- Gelden worden in eerste instantie aangehouden op een rekening-courant, spaarrekening of een depositorekening bij in Nederland gevestigde banken, die zijn erkend door De Nederlandsche Bank.
- Het gebruik van onroerend goed en aandelen als financiële instrumenten is niet toegestaan.
- Voor zover de financiële positie dit toelaat, worden bedrijfsmiddelen intern gefinancierd met het eigen vermogen.
- Indien het eigen vermogen niet toereikend is, kan onder voorwaarden gezocht worden naar externe financiering.

VERMOGENS- EN RESERVEBELEID

De Museumvereniging heeft eind 2017 een notitie "Richtlijn voor weerstandsvermogen bij musea" opgesteld. Het bepalen van en het sturen naar de benodigde omvang van de eigen vermogenspositie wordt in deze notitie gezien als een onderdeel van een gezond financieel beleid. Voor het versterken en professionaliseren van het financiële beleid, en het toezicht hierop, is meer nodig, zoals een meerjarenbegroting, een liquiditeitsplanning en een gedegen en eigenstandige risicoanalyse. Het is lastig om een eenduidige norm (in termen van solvabiliteits-, liquiditeits- en rentabiliteitsratio's en de kapitalisatiefactor) te geven voor de minimaal en maximaal vereiste vermogenspositie van individuele musea. Dit is namelijk afhankelijk is van o.a. de mate van zelfstandigheid van een instelling, de omvang van de eigen inkomsten, lokale omstandigheden, de huisvestingssituatie en de financiële geschiedenis. Daarom wordt de aanbeveling gedaan om een eigen set van financiële kengetallen te definiëren die recht doet aan de verschillen tussen musea. De ontwikkeling van de financiële kengetallen moet dan beoordeeld worden in het kader van de meerjarenbegroting, de daarbij behorende meerjaren liquiditeitsplanning, de investeringsbegroting en de risicoanalyse. Voor de bepaling van de benodigde omvang van de (eigen) vermogenspositie wordt uitgegaan van de functies van het weerstandsvermogen. Deze functies zijn:

Jaarrekening 2019

- A. Bufferfunctie voor toekomstige exploitatierisico's aan de uitgaven- en/of inkomstenkant.
- B. Financieringsfunctie voor vaste activa

A. Bufferfunctie

Voor toekomstige risico's in de exploitatie hanteert het RMO conform bovengenoemde notitie een horizon van een jaar; het vermogen dient maximaal een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen. De praktische vertaling van dit uitgangspunt is de omvang van het een jaar lang derven van netto-inkomsten uit entree-, winkel- en horeca inkomsten. Het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie wordt geraamd op circa €1 miljoen. De algemene reserve voorziet in deze functie van het vermogen.

B. Financieringsfunctie

Het RMO is voor de financiering van vaste activa, die zogenaamde gebruikerszaken betreffen, aangewezen op het eigen vermogen, omdat door het ontbreken van langjarige subsidietoezeggingen geen beroep gedaan kan worden op de kapitaalmarkt. Het benodigde vermogen voor financiering van deze vaste activa komt overeen met de gemiddelde boekwaarde van de vaste activa, onder aftrek van de hiervoor verkregen investeringsbijdragen, gedurende een zekere periode. Voorafgaand aan de vernieuwing van de vaste opstellingen *Archeologie van Nederland* en *Romeins Nederland* in 2026 zal het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie €4,4 miljoen dienen te bedragen. Ultimo 2019 bedraagt het weerstandsvermogen voor deze functie circa €2.7 miljoen. De komende vijf jaar zal derhalve gemiddeld circa €300.000 per jaar aan het weerstandsvermogen toegevoegd dienen te worden. Op basis van het verleden is dit een haalbare doelstelling, zonder dat het als vanzelfsprekendheid beschouwd kan worden. De financiering van de zogenaamde eigenaarszaken geschiedt middels reserveringen ten laste van de subsidie.

Risicomanagement

In de voorafgaande twee jaren is jaarlijks een uitgebreide bottom-up risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij is gebleken dat er van het ene op het andere jaar geen wezenlijke veranderingen in het risicoprofiel en risicomanagement plaatsvinden. In 2019 is er daarom voor gekozen om de resultaten van 2018 als vertrekpunt te gebruiken, zonder een volledig nieuwe risicoanalyse uit te voeren. Het management heeft alle aspecten van het bestaande risicoprofiel en risicomanagement onder de loep genomen. Hieruit zijn geen nieuwe risico's naar voren gekomen. De beheersmaatregelen worden als afdoende gezien.

Wel onderkent het MT een toenemend risico gekoppeld aan IT-in-de-ruimste zin. Mede vanwege het IT-risico zal de IT-dienstverleningsovereenkomst in 2020 opnieuw aanbesteed worden met een bijzondere nadruk op het risicomanagement.

Met het aanstellen van een nieuwe IT-dienstverlener ontstaat er een goed moment voor een hernieuwde bottom-up risicoanalyse. Dit zal op zijn vroegst eind 2020 plaats vinden. Tot die tijd houdt het management de vinger aan de pols, bespreekt risicomanagement regelmatig in MT-vergaderingen en informeert de RvT.

Overig

Aanpassingen in het bedrijfsnoodplan

Het bedrijfsnoodplan, dat geldt als veiligheidsplan, is aangepast. De ontruimingsprocedure van topstukken is gewijzigd n.a.v. objectverplaatsingen in de vaste opstelling.

Fair Practice Code

Het management heeft een reflectie op deze code geschreven. Veel aspecten uit deze code past het RMO toe. Een enkele aanbeveling is niet relevant. Aandachtspunten voor het museum in de komende jaren zijn het hanteren van stagevergoedingen (per 1 oktober 2019 ingevoerd), duurzaamheid, inclusiviteit en werkbelasting.

Vrijwilligers

Naast de staf zijn 44 vrijwilligers actief voor het museum (2018: 56). Zij zorgen dat de wetenschappelijke bibliotheek voor gasten geopend is, voeren nieuwe titels in en digitaliseren, ook vanuit huis, het archief. Daarnaast zijn vrijwilligers betrokken bij het begeleiden van de kinderactiviteiten en het onderhouden van de museumtuin. Tijdens de wintertentoonstellingen zijn vrijwilligers ingezet voor de functie gastheer/gastvrouw en verstrekken de bezoekers informatie.

Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De directeur-bestuurder is Wim Weijland (1966). Hij is in vaste dienst sinds 6 juni 2006. De bezoldiging hoeft niet te worden aangemeld volgens de richtlijnen van de Wet Normering Topinkomens, omdat deze de norm niet overschrijdt. Zijn salaris is in de jaarrekening opgenomen. De overige twee managementleden vallen niet onder de titel topfunctionaris. De vergoedingen voor de leden van de raad van toezicht zijn in deze jaarrekening vermeld.

Ontwikkelingen na balansdatum: Coronavirus

Net als de rest van Nederland is het RMO in maart 2020 overrompeld door de ontwikkelingen in verband met het Coronavirus. Dit is een groot risico waarmee het museum zich onverwacht mee geconfronteerd ziet.

Beheersmaatregelen

Sinds begin maart zijn meerdere beheersmaatregelen geïmplementeerd, waaronder:

- Aanwijzingen van overheidsinstanties zijn onmiddellijk opgevolgd: zo is onder andere het museum sinds 13 maart 2020 voor bezoekers gesloten; medewerkers die tot een risicogroep kunnen behoren zijn aangewezen om thuis te werken; andere medewerkers is deze mogelijkheid ook geboden; afstands- en hygiëneregels worden binnen het museum nauwgezet gevolgd;
- Het management communiceert regelmatig en openhartig met de medewerkers;
- Sinds 16 maart is een crisisteam actief, bestaande uit het MT en het hoofd Beveiliging, dat de impact van de ontwikkelingen op het museum dagelijks – soms meermaals dagelijks – bespreekt en indien nodig actie onderneemt;
- Met toestemming van de Audit Commissie van de Raad van Toezicht is een noodplan opgezet om te garanderen dat het museum salarissen en facturen kan betalen, zelfs als de situatie nog extreem verslechtert. Dit noodplan zal alleen in uitzonderlijke situaties in werking gezet worden omdat het niet in overeenstemming is met de regels voor interne controles die het museum zichzelf opgelegd heeft.

Gevoeligheidsanalyse en financiële impact

Het MT heeft drie wezenlijke financiële aspecten geïdentificeerd:

- Zonder kostenbesparende maatregelen heeft iedere maand sluiting een impact van bijna een ton op het resultaat, in de zomermaanden iets minder. Het MT heeft direct besloten om de meeste beslissingen die in kosten resulteren zoveel mogelijk uit te stellen tot er een

duidelijker beeld is hoe de Coronacrisis zich ontwikkelt. Er zijn meerdere mogelijkheden de kosten aan te passen. Dit zal medio april acuut worden.

- Als de tentoonstelling in Japan niet door kan gaan zou dit een eenmalige impact van ongeveer een half miljoen kunnen hebben. Op het moment zijn de signalen van de partner in Japan dat de tentoonstelling plaatsvindt, wellicht in aangepaste vorm.
- Structureel kan de Coronacrisis een impact hebben op de subsidies die het RMO in de subsidieperiode 2021-2024 verwacht. Het is te vroeg om dit te kwantificeren of erop te anticiperen.

Invloed op de continuïteitsaanname

De ontwikkelingen op dit moment zijn te dynamisch om de langetermijneffecten voor het museum volledig te begrijpen. Zeker is dat de Coronacrisis het museum het gehele jaar 2020 en waarschijnlijk ook daarna zal beïnvloeden.

Hopende en ervan uitgaande dat de medewerkers van het museum niet persoonlijk door het Coronavirus getroffen worden, is het museum bijzonder goed opgesteld om de Coronacrisis te doorstaan. De bufferfunctie van het eigen vermogen kan een sluiting van een jaar, op basis van de huidige kosten, compenseren. Het overige deel van het eigen vermogen biedt voldoende flexibiliteit om die periode substantieel te verlengen. Door het hoge saldo aan liquide middelen dreigt er bovendien geen risico dat het museum op korte termijn niet aan verplichtingen kan voldoen.

Het RMO beheert de rijkscollectie in een rijksmonument dat eigendom is van het rijk. Wij gaan er daarom vanuit dat er ook na de Coronacrisis structurele subsidies zullen zijn om deze taak te vervullen.

Het museum heeft de Spaanse Griep en de Tweede Wereldoorlog doorstaan: *this too shall pass*.

Last but not least

Het museum kan op dit niveau presteren door de bekostiging en subsidie vanuit OCW, door de structurele steun van de BankGiro Loterij en door het mecenaat van particuliere schenkingen en publieke en private fondsen. Voor deze steun is het RMO alle begunstigers uitermate dankbaar.

Tot slot rest de vaststelling dat alles slechts mogelijk is door de inzet en toewijding van alle medewerkers en vrijwilligers. Ook hiervoor zijn wij een ieder zeer erkentelijk.

Verslag van de Raad van Toezicht

De raad van toezicht heeft de taak integraal toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder, op de algemene gang van zaken en op de continuïteit. Daarbij zijn de relevante wetgeving, de statuten, de Code Culturele Diversiteit, de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code leidend. Het toezicht omvat de realisatie van de strategische doelstellingen, de opzet en de werking van de planning en controlecyclus, het risicomanagement en de naleving van wet- en regelgeving, waaronder de subsidievoorwaarden. De raad onderscheidt drie rollen, te weten de toezichtrol, de werkgeversrol en de adviesrol.

De raad kent een remuneratiecommissie en een auditcommissie. In de raad is de kennis en ervaring vertegenwoordigd die nodig zijn voor goed toezicht. Het inhoudelijke beleid en de concretisering ervan maken deel uit van de informatie die de directeur verstrekt, naast financiële prognoses en managementrapportages. De raad heeft viermaal vergaderd. Op de agenda stonden naast de reguliere punten, die zijn opgenomen bij de reflectie op de Governance Code Cultuur, de volgende aandachtspunten:

- De regie op huisvestingszaken, zoals het meerjarig onderhouds- en investeringsplan.
- De definitie van het weerstandsvermogen, zoals opgesteld door de Museumvereniging.
- De actiegroep Stichting Vrijstaat Land van Ravenstein, die het zwaard uit het vorstengraf terug naar Oss wil halen en de reactie van het RMO op hun verzoek.
- Kritiek op de samenstelling van de raad, schriftelijk geuit door een externe.
- Het rapport werkdruk/werktevreedenheid en het overleg met de ondernemingsraad hierover.
- De aanmelding voor het CBF-keurmerk en de mogelijke extra administratieve lasten.
- Informatie over twee objecten, die mogelijk een niet deugdelijke herkomst hebben.
- Een advies van de raad aan de bestuurder over back-up procedures.
- De uitgangspunten van het Cultuurbeleid 2021/2024, op grond van de brief van de minister en de advisering door de Raad voor Cultuur over het cultuurstelsel.
- Naar aanleiding van een zelfevaluatie door de raad van toezicht zélf, was er een wens tot verbreding van de informatievoorziening. Dat is gebeurd door medewerkers in de vergadering uitleg te laten geven over hun werk (concept Cyprustentoonstelling, beleid bibliotheek, bezoek meldkamer).
- De reactie van cateraar Vermaat op de opzegging van het huurcontract per 1/1/2020.
- De mededeling van het ministerie van OCW dat de minister gehoord wil worden bij het benoemen van nieuwe raadsleden. Besloten is hiernaar te handelen, maar vooralsnog niet de statuten enkel op dit punt aan te passen.
- Een overzicht van de fondsen op naam, toekomstige erfenissen en periodieke schenkingen.

Honorering van de raad van toezicht in relatie tot de WNT

De WNT2 stelt maxima aan de honorering van toezichthouders in de publieke sector. De wetgever beoogt daarmee recht te doen aan het belang van intern toezicht en aan de complexiteit en intensiteit van dat toezicht. Binnen dit kader heeft de raad van toezicht over zijn eigen honorering in 2015 besluiten genomen. De vergoedingen voor de leden van de raad zijn in 2019 aangepast, omdat zij percentueel de ontwikkeling van de WNT-norm volgen en deze norm in 2019 is gestegen.

Leiden, 27 maart 2020

Sander van den Eijnden
Voorzitter raad van toezicht

Leden van de Raad van Toezicht

	Dr. Mr. Maarten W.B. Asscher	Drs. Sander P. van den Eijnden	Mr. Erna Kortlang	Prof. Dr. Ineke Sluiter	Marc van den Tweel	Prof. Dr. Miguel John Versluys
Functie in raad	Lid	Voorzitter, lid remuneratiecommissie	Lid, auditcommissie, remuneratiecommissie, contactpersoon OR	Lid, benoemingscommissie nieuwe raadsleden	Lid, auditcommissie, benoemingscommissie nieuwe raadsleden	Lid
Functie in samenleving	Zelfstandig	Voorzitter college van bestuur Hogeschool Leiden	Notaris Teekens Karstens advocaten en notarissen	Hoogleraar Griekse taal & cultuur Universiteit Leiden	Algemeen directeur Natuurmonumenten	Hoogleraar Klassieke & Mediterrane Archeologie Universiteit Leiden
Datum aantreden	09/03/2012	13/06/2013	09/03/2012	28/03/2013	02/12/2016	13/12/2019
Einde eerste termijn	09/03/2016	13/06/2017	09/03/2016	28/03/2017	02/12/2020	13/12/2023
Einde tweede termijn	09/03/2020	13/06/2021	09/03/2020	28/03/2021	02/12/2024	13/12/2027
Competentie 1	Cultuur en geschiedenis	Bestuur publieke organisaties	Notariële kennis	Griekse en Latijnse taal en cultuur, educatie	Communicatie, marketing en fondsenwerving	Archeologie
Competentie 2	Ondernemerschap en beleid	Hoger onderwijs / Educatie	Netwerk Leidse ondernemers	Verbinding met Faculteit Geesteswetenschappen Universiteit Leiden	Bestuur, toezicht en organisatieontwikkeling	Verbinding met Faculteit der Archeologie, Universiteit Leiden
Relevante nevenfunctie 1	Voorzitter Jury Martinus Nijhoff Vertaalprijs	Voorzitter dagelijks bestuur & ledenvergadering, Netherlands House for Education and Research (Nether).	Voorzitter raad van Toezicht Stadspodia Leiden	Vicepresident van de KNAW	Bestuurslid, Nationale Monumentenorganisatie	
Relevante nevenfunctie 2	Lid Academie De Gouden Ganzenveer		Cultuurfonds Leiden	Lid adviescommissie beurzen Prins Bernhard Cultuurfonds	Lid Raad van Toezicht, Kasteel De Haar	
Relevante nevenfunctie 3	Bestuurslid Stichting Leerstoel Nederlands Klassiek Verbond			Lid van de paleiscommissie Paleis op de Dam	Bestuurslid, Platform Goede Doelen Loterijen	

De principes van de Governance Code Cultuur

De raad van toezicht en de directeur-bestuurder passen de Governance Code Cultuur toe sinds 2013. Soms wordt afgeweken van een aanbeveling uit de code. Aard en omvang van de organisatie of aanwezige kennis en ervaring leveren hiervoor de motieven. De raad agendeert de code jaarlijks en bekijkt of verbeteringen wenselijk zijn.

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

- De museummedewerkers zijn bekend met de missie en doelstellingen en dragen hieraan bij. Het RMO heeft als uitgangspunt dat alle uitingen en producties dienen te passen bij de kernwaarden authentiek, initiatiefrijk en betrouwbaar.
- Duurzaamheid in materiaalgebruik, energiebesparing, gebruik van fair chain en milieuvriendelijke producten en hergebruik van materialen is het streven.
- Artistieke integriteit speelt in zoverre een rol, dat het -conform de code- gekoppeld wordt aan vakinhoudelijke integriteit op het gebied van collectiebeheer en presentatie.
- Het RMO hanteert een kostenbewuste strategie, heeft strikte begrotingsprincipes en een lean and mean organisatie in een open cultuur. Medewerkers dragen budgetverantwoordelijkheid.
- Bij medefinanciering door private en publieke fondsen hanteert het RMO de stelregel, in afwijking van de code, dat bij een exploitatieoverschot de middelen niet gereserveerd worden voor het eigen vermogen. Het museum is van mening dat projectoverschotten, tenzij daar andersluidende afspraken over worden gemaakt, terug vloeien naar de betreffende fondsen.
- De maatschappelijke omgeving van het museum is divers, zowel in stakeholders (lokaal, nationaal, internationaal) als in bezoek (zeventig procent van buiten Zuid-Holland, dertig procent jeugdigen).
- Op het gebied van culturele diversiteit is, in lijn met het beleid uit 2018, de werving- en selectieprocedure aangepast.
- Het museum past de Fair Practice Code toe en de raad onderschrijft deze code. Vanaf 1 oktober 2019 worden er stagevergoedingen gegeven. Aandachtspunten voor 2020 zijn: daadwerkelijke acties op het gebied van diversiteit en inclusiviteit, een groter accent leggen op duurzaamheid en aandacht voor overbelasting van werknemers.
- Het RMO is in 2019 erkend als goed doel en heeft het CBF keurmerk gekregen.

2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan. De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af.

- De stichting Rijksmuseum van Oudheden heeft sinds de verzelfstandiging in 1995 een raad van toezicht-model en handhaaft dit besturingsmodel. Op de ANBI-pagina op de site wordt het bestuursmodel toegelicht.
- Het museum heeft 58,6 medewerkers (fte) in dienst.
- De raad heeft ingestemd met deze reflectie op de code, geschreven door de directeur-bestuurder, en het functioneren van de code in maart 2020 geëvalueerd.
- Het jaarverslag en de jaarrekening worden op de website geplaatst, inclusief de reflectie op deze code.
- Het belonings- en vergoedingenbeleid en de hoogte daarvan, voor zowel de bestuurder als de toezichthouders, is in de jaarrekening opgenomen.

3. *Bestuurders en toezichhouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremgeling, vermijden ongewenste belangenverstremgeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.*

- Het RMO verstrekt aan leden van de raad en aan de directeur-bestuurder geen persoonlijke leningen en zakelijke en/of artistieke garanties.
- In de jaarrekening worden maximaal drie relevante nevenfuncties van de leden van de raad vermeld. Overige nevenactiviteiten zijn zichtbaar via hun LinkedIn-profielen.
- Alle nevenfuncties van de bestuurder zijn in het jaarverslag opgenomen.
- Voor het aangaan van nevenfuncties door de bestuurder wordt toestemming aan de raad gevraagd. Dit was in 2019 niet aan de orde. De raad heeft in 2015 besloten dat de directeur twee betaalde nevenfuncties mag vervullen. In 2019 betrof dit het lidmaatschap van het bestuur van het VSB-Vermogensfonds. Andere nevenfuncties van de directeur zijn onbezoldigd.
- Voor het aangaan van nieuwe nevenfuncties door leden van de raad bij andere organisaties wordt geen toestemming aan de raad gevraagd. De raad acht deze aanbeveling in het geval van het RMO niet opportuun.
- De raad heeft zich vergewist van de onafhankelijkheid van zijn leden. De nevenfuncties van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht zijn in 2018 nagegaan. Dit leidde tot een lijst van mogelijk verbonden partijen, waarbij ook in 2019 geen ongewenste of tegenstrijdige belangenverstremgeling is geconstateerd.
- In de raad heeft geen voormalig bestuurder van het RMO zitting. In de statuten is vastgelegd dat zulks twee jaar na het vertrek van de bestuurder mogelijk is. Dit is een afwijking van de code. De raad volgt de aanbeveling voor een vierjaarstermijn op.

4. *Bestuurders en toezichhouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.*

- De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de organisatie en is in- en extern duidelijk over de taken, bevoegdheden en werkwijze.
- De directeur heeft vier keer per jaar overleg met de ondernemingsraad. Dit is gebeurd.
- Er is een door de raad van toezicht vastgesteld directiereglement.
- De directeur overlegt wekelijks met de leden van het managementteam. Belangrijke beslissingen worden in de MT-notulen vastgelegd.
- Majeure strategische MT-besluiten en beleidsbeslissingen worden, conform de statuten, voor accordering aan de raad voorgelegd, met de nadruk op het onderkennen en beheersen van risico's.
- Het risicomanagement is opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag.
- De bezoldiging van de directeur-bestuurder is conform de richtlijnen van de Wet Normering Topinkomens. Hij heeft een contract voor onbepaalde tijd. Zijn bezoldiging wordt vermeld in de jaarrekening.
- De raad beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van de directeur-bestuurder.
- Jaarlijks bespreekt de raad het functioneren van de directeur-bestuurder. Dit wordt buiten zijn aanwezigheid voorbereid. Dit is in maart 2020 over het jaar 2019 gebeurd.

- De directeur-bestuurder heeft regelmatig contact met de individuele leden van de raad, die hem adviezen verstrekken.
- Toezichthouders treden bij openingen van tentoonstellingen op als ambassadeur. In uitzonderlijke gevallen en bij afwezigheid van de directeur-bestuurder representeren zij de organisatie bij publieksactiviteiten.
- Er is een raad van toezichtreglement waarin de onderlinge portefeuillevdeling, de werkwijze van de raad, de omgang met de directeur-bestuurder en de handelwijze bij eventuele tegenstrijdige belangen zijn opgenomen.
- Het lid Kortlang is contactpersoon voor de ondernemingsraad. Tezamen met de voorzitter heeft zij tweemaal overleg met de ondernemingsraad gevoerd.
- De leden Kortlang en Van den Tweel vormen de auditcommissie. De auditcommissie heeft een reglement.

5. *Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.*

- Het bestuur handelt bij het vervullen van zijn taken vanuit het hoofddoel als stichting (het behouden, beheren en ontsluiten van een rijkscollectie) én vanuit de doelen die gesteld zijn om de maatschappelijke inbedding vorm te geven (centraal podium van de oudheid, leeromgeving voor iedereen, verleden en heden binden).
- De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de verhouding met subsidieverstrekkers, sponsors, particuliere schenkers en publieke en private fondsen.
- De directeur-bestuurder heeft jaarlijks een monitorgesprek met het ministerie van OCW, de belangrijkste subsidieverstrekker.
- Er is één bestuurder. In het managementteam zijn taken en verantwoordelijkheden verdeeld. Het hoofd financiën en bedrijfsvoering is volledig tekenbevoegd.

6. *Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.*

- Nieuwe wet- en regelgeving worden door het bestuur nageleefd en toegepast.
- De directeur-bestuurder heeft het jaarplan 2020 ter goedkeuring aan de raad voorgelegd en heeft de vorderingen en afwijkingen over het jaarplan 2019 toegelicht.
- De directeur-bestuurder legt een jaarbegroting ter goedkeuring aan de raad voor en geeft tweemaal per jaar een financiële prognose. Dat is gebeurd
- Het managementteam heeft een integriteitsplan met daarin afspraken over de ethische code van de ICOM, nevenwerkzaamheden, het melden van financiële belangen, een procedure ongewenst gedrag, declaratieregeling, klokkenluidersregeling, communicatie met pers, omgang met geschenken en giften en omgang met internet en sociale media. Dit document is in de raad van toezicht vastgesteld.
- Er is een interne en een externe vertrouwenspersoon.
- Het bestuur volgt voor de honorering van de medewerkers het beloningsbeleid uit de cao en het functiehuis van de AWWN en de Museumvereniging. Bij discussie over de inschaling wordt de functie opnieuw gewogen. Dat is bij twee functies gebeurd.

7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

- De raad kent een vast aantal onderwerpen dat tot het toezicht behoort, zoals realisatie van doelstellingen en resultaatafspraken met OCW, strategie, risicobeheer, bedrijfsvoering, huisvesting en financieel beleid. Onderwerpen op het gebied van personeelsbeleid, medezeggenschap, diversiteit, duurzaamheid, integriteitsbeleid komen indien actueel aan de orde.
- De raad ziet toe op de relatie met publieke en private partijen. Het contact met hen is een taak van de bestuurder. De Raad van Toezicht kan hierbij betrokken worden.
- Ieder lid van de raad heeft voldoende tijd voor de vervulling van zijn functie. Er is geen frequente afwezigheid geconstateerd.
- Op de managementrapportage n.a.v. de interim-controle van Mazars heeft de bestuurder commentaar geleverd. Deze rapportage is in de raad besproken.
- De accountant brengt eenmaal per jaar aan minimaal één vertegenwoordiger van de raad verslag uit van zijn bevindingen, voorafgaand aan het vaststellen van de jaarrekening. De raad heeft hem op 27 maart 2020 bevestigd over de getrouwheid van de jaarrekening 2019.
- De directeur heeft de beloning voor de accountant vastgesteld.
- De directiesecretaresse draagt zorg voor ondersteuning voor de raad.
- De voorzitter bereidt met de directeur-bestuurder de agenda voor, leidt de vergaderingen, zorgt voor zorgvuldige besluitvorming en ziet toe op het functioneren van de raad.
- De voorzitter heeft in 2019 een zelfevaluatie van de raad georganiseerd met het oog op het functioneren, het nieuwe profiel en de gewenste diversiteit in de toekomstige samenstelling.
- Een verslag van de raad maakt deel uit van het jaarverslag en deze jaarrekening. De raad vergaderde vier keer en liet zich leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van het museum.

8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

- De raad bestaat sinds 1 december 2019 uit zes leden, statutair mogen dit er zeven zijn.
- In 2019 is Prof. Dr. Miguel John Versluys, hoogleraar klassieke en Mediterrane archeologie aan de Universiteit Leiden, benoemd tot lid van de raad.
- De statutaire zittingstermijn voor de leden is tweemaal een periode van vier jaar.
- Het gefaseerde openbaar rooster van aftreden is in het jaarverslag, in de jaarrekening en op de website opgenomen.
- Er is in 2019 een profielschets voor de raad als geheel vastgesteld, die recht doet aan de toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol van de raad en ingaat op de gevraagde deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Dit is gebeurd omdat in 2020 en 2021 vier leden aan het einde van hun statutaire termijnen geraken.
- In 2019 is bureau Van der Laan & Co in de hand genomen om de raad bij te staan bij het zoeken en benaderen van potentiële nieuwe raadsleden. Er is een transparante wervingsprocedure gestart, waarbij de nieuwe vacatures werden gecommuniceerd via LinkedIn en de website van het RMO.
- Het beleid inzake de vergoeding voor de toezichthouders is opgenomen in de jaarrekening. De jaarlijkse vergoeding bedroeg €3.880 voor het lidmaatschap en €5.820 voor het

voorzitterschap. De vergoeding is twintig procent van het WNT-maximum voor toezichthoudende leden en de voorzitter.

- Over een introductieprogramma voor nieuwe leden zullen bij toekomstige benoemingen nadere afspraken worden gemaakt.
- De toezichthouders zijn in staat het algemeen, artistiek en zakelijk beleid van het RMO op hoofdlijnen te beoordelen.
- Ieder lid beschikt tenminste over twee competenties en draagt daardoor met eigen specifieke deskundigheid bij aan de kennis en expertise waarover de raad moet beschikken.

Jaarrekening 2019

Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

Saldi per 31 december	2019	2018
II Materiële vaste activa	852.469	808.914
Totale vaste activa	852.469	808.914
IV Voorraden	104.246	161.256
V Vorderingen	759.966	876.593
VII Liquide middelen	7.613.457	6.014.072
Totale vlottende activa	8.477.668	7.051.922
Totale Activa	9.330.137	7.860.836
I Algemene reserve	1.001.932	881.043
II Bestemmingsreserves	814.572	580.572
III Bestemmingsfonds OCW	82.739	82.739
V Overige bestemmingsfondsen	765.183	451.885
Totale eigen vermogen	2.664.426	1.996.239
VI Aankoopfonds	2.143.944	1.711.564
VII Groot onderhoud gebouwen en installaties	2.730.250	1.833.451
VIII Overige voorzieningen	46.169	93.134
Totale voorzieningen	2.776.420	1.926.585
IX Langlopende schulden	663.703	627.135
X Kortlopende schulden	1.081.644	1.599.312
Totale Passiva	9.330.137	7.860.836

Categoriale exploitatierekening

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Publieksinkomsten binnenland	1.573.723	1.336.280	1.840.423
2. Kaartverkoop	1.099.095	921.553	1.317.387
3. Overige publieksinkomsten	474.628	414.727	523.035
4. Publieksinkomsten buitenland	474.237	567.000	196.037
Totaal Publieksinkomsten	2.047.959	1.903.280	2.036.460
8. Overige directe inkomsten	298.112	290.667	335.609
Totaal Directe inkomsten	2.346.071	2.193.947	2.372.069
11. Indirecte inkomsten	214.632	0	149.376
12. Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging	189.737	0	94.679
13. Private middelen – bedrijven	81.726	2.000	8.019
14. Private middelen - private fondsen	340.540	60.000	89.290
15. Private middelen - goede doelenloterijen	520.379	217.000	512.739
Totaal bijdragen uit private middelen	1.132.382	279.000	704.728
Totaal eigen inkomsten	3.693.086	2.472.947	3.226.173
Totaal structureel OCW	6.865.493	6.909.592	6.734.859
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	3.770.151	3.744.646	3.664.646
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.222.274	2.316.310	2.221.577
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	873.068	848.636	848.636
26. Totaal structurele publieke subsidie overig	599	99.411	2.182
Totale structurele subsidie	6.866.092	7.009.003	6.737.041
28. Incidentele publieke subsidies	30.750	0	45.281
Totaal subsidies	6.896.842	7.009.003	6.782.322
Totale Baten	10.589.927	9.481.950	10.008.494
1. Personeelslasten	3.785.974	3.548.213	3.572.850
2. Huisvestingslasten	2.165.649	2.533.366	2.221.577
3. Afschrijvingen	94.639	102.900	75.218
4. Aankopen	474.251	225.000	212.144
5. Overige lasten	3.006.072	3.072.189	3.427.791
Totale Lasten	9.526.584	9.481.668	9.509.580
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.063.343	282	498.914
7. Saldo rentebaten / -lasten	42.224	0	-912
8. Mutaties Aankoopfonds	-462.575	0	-329.274
Exploitatieresultaat	642.992	282	168.728
Dotaties	843.633	0	255.395
Onttrekkingen	201.530	0	92.113
Resultaat na Mutaties	889	282	5.447

Functionele exploitatierekening

	Collectiefunctie	Publieksfunctie	Algemeen beheer	Realisatie
Publieksinkomsten binnenland	0	1.573.650	73	1.573.723
2. Kaartverkoop	0	1.099.095	0	1.099.095
3. Overige publieksinkomsten	0	474.555	73	474.628
4. Publieksinkomsten buitenland	0	474.237	0	474.237
Totaal Publieksinkomsten	0	2.047.887	73	2.047.959
8. Overige directe inkomsten	0	298.112	0	298.112
Totaal Directe inkomsten	0	2.345.998	73	2.346.071
11. Indirecte inkomsten	45.674	62.747	106.211	214.632
12. Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging	16.650	7.685	165.402	189.737
13. Private middelen - bedrijven	27.350	52.082	2.294	81.726
14. Private middelen - private fondsen	183.344	103.906	53.290	340.540
15. Private middelen - goede doelenloterijen	0	30.702	489.677	520.379
Totaal bijdragen uit private middelen	227.344	194.376	710.663	1.132.382
Totaal eigen inkomsten	273.018	2.603.121	816.947	3.693.086
Totaal structureel OCW	2.225.799	4.798.598	-158.905	6.865.493
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	0	3.797.195	-27.044	3.770.151
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.352.731	1.001.404	-131.862	2.222.274
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	873.068	0	0	873.068
26. Totaal structurele publieke subsidie overig	599	0	0	599
Totale structurele subsidie	2.226.399	4.798.598	-158.905	6.866.092
28. Incidentele publieke subsidies	0	30.750	0	30.750
Totaal subsidies	2.226.399	4.829.348	-158.905	6.896.842
Totale Baten	2.499.416	7.432.469	658.042	10.589.927
1. Personeelslasten	1.862.926	1.374.418	548.094	3.785.974
2. Huisvestingslasten	1.236.910	896.711	32.028	2.165.649
3. Afschrijvingen	28.771	56.286	9.582	94.639
4. Aankopen	411.442	6.597	56.212	474.251
5. Overige lasten	486.703	2.086.888	432.481	3.006.072
Totale Lasten	4.026.752	4.420.900	1.078.397	9.526.584
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-1.527.335	3.011.569	-420.355	1.063.343
7. Saldo rentebaten / -lasten	0	0	42.224	42.224
8. Mutaties Aankoopfonds	-462.575	0	0	-462.575
9. Toerekening Algemeen Beheer	-134.614	-243.516	378.130	0
Exploitatieresultaat	-2.124.525	2.768.054	0	642.992

Kasstroomoverzicht

	2019	2018
Exploitatieresultaat	642.992	168.728
Mutatie aankoopfonds	462.575	329.274
Mutatie huisvestingsvz. (zonder afschr.)	802.164	469.346
Mutatie overige voorzieningen	-46.938	-33.406
Afschrijvingen	94.639	75.218
Overig	-1.558	-19.078
Cashflow	1.953.874	990.082
Afname voorraden en vorderingen	173.637	392.261
Toename kortlopende schulden	-517.668	-200.898
Verandering netto werkkapitaal	-344.031	191.363
Operationele kasstroom	1.609.843	1.181.445
Investeringsactiviteiten	-193.781	-775.664
Mutatie egalisatierekening	146.755	94.733
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-47.026	-680.931
Mutaties lang vreemd vermogen	36.568	299.535
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	36.568	299.535
Netto kasstroom = mutatie liquide middelen	1.599.385	800.049

Toelichting bij de Jaarrekening 2019

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens het handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 (verder afgekort als OCW-Handboek). Bij de totstandkoming hiervan is aansluiting gezocht met Titel 9 BW 2 en RJ 640 (Organisaties zonder winstoogmerk).

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Algemeen

De statutaire naam van de rapporterende rechtspersoon is “Stichting Rijksmuseum van Oudheden” (statutaire vestigingsplaats: Leiden, adres: Rapenburg 28, Postbus 11114, 2301 EC Leiden. KvK: 41169522). Het Rijksmuseum van Oudheden heeft als hoofdactiviteit het beheer en zichtbaar maken van de rijkscollectie.

Deze jaarrekening bevat uitsluitend informatie over de rapporterende rechtspersoon. Deze jaarrekening betreft het boekjaar 2019 eindigend op 31 december 2019. De vergelijkingsinformatie voor 2018 betreft het overeenkomstige boekjaar eindigend op 31 december 2018.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting Rijksmuseum van Oudheden zullen toevloeien én de waarde betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen én de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans indien een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit van het actief of de verplichting

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Een actief of een verplichting wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van toekomstige economische voordelen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Omzet wordt verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat er toekomstige voordelen uit zullen voortvloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in hele euro's, tenzij anders vermeld.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, op baten en lasten en op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Grondslagen betrekking hebbende op de balans

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen, langlopende- en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijke geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Het RMO maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode, op basis van de economische levensduur, resulterend in afschrijvingspercentages van 33% voor hard- en software; 20% voor apparatuur en 10% of 20% voor inventaris en installaties. De opstelling Nederland in de Romeinse Tijd wordt, gelet op de korte looptijd, over 5 jaar afgeschreven. Op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

De museale collectie is eigendom van het Rijk en wordt derhalve niet afgeschreven.

VOORRADEN

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop, worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met de eventueel op de balansdatum opgetreden waardevermindering.

VORDERINGEN

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder de alinea Financiële instrumenten.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

BESTEMMINGSRESERVES

Het bestuur heeft een deel van de bestemmingsreserves afgezonderd voor specifieke doelen. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

BESTEMMINGSFONDS(EN)

Bestemmingsfonds(en) betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

AANKOOPFONDS

De onderdelen van de subsidie en overige bijdragen die bestemd zijn voor het verrijken van de collectie worden, evenals de aankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen, verkregen ten behoeve van collectievorming, die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van aankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop in latere jaren, vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitgave van middelen nodig is.

VOORZIENING GROOT ONDERHOUD

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d., op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tot aan de werkzaamheden voor het groot onderhoud. De uitgaven voor groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de categoriale exploitatierekening.

JUBILEUMVOORZIENING

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, een inschatting van de duur van de arbeidsovereenkomst en leeftijden.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Investeringsubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringsubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering. De waardering van langlopende schulden is toegelicht in de alinea Financiële instrumenten.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht in de alinea Financiële instrumenten.

Grondslagen die betrekking hebben op de bepaling van het resultaat

VERKOOP VAN GOEDEREN

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet, tegen de reële waarde van de (te) ontvangen vergoeding, na aftrek van retourzendingen en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt, wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of

eventuele retourzendingen van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

DIENSTEN

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt. Dit gebeurt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien, op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die gedekt zijn door de opbrengsten. Bij meerjarige tentoonstellingen, in opdracht van andere musea of tentoonstellingsorganisaties, worden de opbrengsten genomen naar rato van de verrichte prestaties, waarbij de gerealiseerde kosten als een proxy voor de voortgang dient.

BIJDRAGEN UIT PRIVATE MIDDELEN

Bijdragen uit private middelen worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde actie heeft plaats gevonden.

PERSONEELSBELONINGEN

De beloningen van het personeel worden als last in de categoriale exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief, voor zover er sprake is van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting RMO.

PENSIOENEN

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum de reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen, voor zover sprake is van terugbetaling door het pensioenfonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten aanzien van het pensioenfonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat, voor de afwikkeling van die verplichtingen, een uitgave van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet opvoeren van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen, als de stichting RMO de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de stichting RMO zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld. De pensioenregeling wordt als een toegezegde bijdrageregeling verantwoord, waarbij het Rijksmuseum

van Oudheden in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichtingen heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Overheidssubsidies worden in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door het museum gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden systematisch in de categoriale exploitatierekening' opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vanaf 1 januari 2017 is het RMO in formele zin belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het RMO is in gesprek met de belastinginspecteur om tot een vrijstelling van de vennootschapsbelasting te komen. Vooruitlopend op de uitkomst van die discussie neemt het RMO geen verplichting voor de vennootschapsbelasting op.

VREEMDE VALUTA

Vreemde valuta worden op het moment van transactieverwerking omgerekend in euro tegen de waarde op dat moment. Koersverschillen gaan op het moment van transactieverwerking ten laste van het resultaat.

RESULTAATBEPALING

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

Grondslagen voor het Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is op basis van de indirecte methode tot stand gekomen. Het exploitatieresultaat is als uitgangspunt voor de operationele kasstroom gebruikt.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topinkomens heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

Verdeelsleutel voor toerekening van baten en lasten aan museale functies

Bij de functionele exploitatierekening worden de onderstaande verdeelsleutels toegepast:

DIRECTE OPBRENGSTEN: Deze omvatten de entreeopbrengsten, de opbrengsten uit de winkel en het museumcafé, opbrengsten van rondleidingen en educatieve programma's en opbrengsten en directe sponsoring.

INDIRECTE OPBRENGSTEN: Deze bestaan voornamelijk uit huuropbrengsten. Deze opbrengst wordt volledig aan algemeen beheer toegerekend.

SUBSIDIE OCW: De huurbijdrage wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling, op basis van een inschatting van het gebruik over de functies van het museum.

De subsidie collectiebeheer en de exploitatiebijdrage wordt toegerekend op basis van de uitgaven, inclusief toerekening aan de post algemeen beheer.

OVERIGE SUBSIDIES EN BIJDAGEN: Deze worden aan de museumfunctie toegerekend die voor de uitvoering van de gesubsidieerde activiteit verantwoordelijk is en daardoor de tegenprestatie levert.

SALARISKOSTEN: De personeelslasten worden toegerekend op basis van het formatieoverzicht.

AFSCHRIJVINGEN: De afschrijvingskosten worden aan de betreffende functie toegerekend.

HUUR: Deze wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling en op basis van een inschatting van het gebruik over de functies van het museum.

OVERIGE LASTEN: De overige lasten worden indien mogelijk door middel van kostenplaatsen aan museumfuncties toegerekend. Algemene kosten – zoals kosten voor het MT, de financiële afdeling, IT en dergelijke – worden als algemeen beheer gekenmerkt en uiteindelijk over de museumfuncties verdeeld.

TOEREKENING ALGEMEEN BEHEER: De toerekening van het algemeen beheer vindt plaats middels een resultaatafhankelijke toeslag op basis van de som van de totale baten en lasten per museumfunctie. De rekenmethode wordt door het Handboek OCW voorgeschreven.

Toelichting op de balans

Vaste activa

De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit nieuwe verrijdbare stellingkasten in het depot op de tweede etage. In 2019 is er een uitvoerige analyse geweest van de vaste activa. Daarbij is vastgesteld dat veel actieven, die al jaren volledig afgeschreven zijn, niet meer in gebruik zijn. De vaste activa in de balans is hierdoor met ruim €900.000 opgeschoond.

Materiele vaste activa	Beginsaldo	Investerin gen	Afschrijvin gen	Buiten gebruik	Eindsaldo
Aanschafwaarde inventaris	2.330.216	193.781	0	-904.033	1.619.964
-/- Cum. afschrijving	1.780.704	0	94.640	-904.033	971.311
Boekwaarde inventaris	549.512	193.781	-94.640	0	648.653
Aanschafwaarde vaste opstelling	277.931	0	0	0	277.931
-/- Cum. afschrijving	18.529	0	55.586	0	74.115
Boekwaarde vaste opstelling	259.402	0	-55.586	0	203.816
Boekwaarde vaste activa	808.914	193.781	-150.227	0	852.469

Vanaf 2018 worden vaste opstellingen geactiveerd. Vaste opstellingen uit eerdere jaren zijn niet geactiveerd en veroorzaken een afwijking tussen de verzekerde waarde en de actuele kostprijs.

Vlottende activa

VOORRADEN

De voorraadwaarde is gebaseerd op een voorraadtelling en de meest recente kostprijs per product. Bij een verkoop wordt de voorraad afgewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs. Deze prijs is als last terug te vinden in de exploitatierekening. Voor afgeprijsde artikelen wordt de boekwaarde niet gecorrigeerd. Indien noodzakelijk wordt een voorziening incurante voorraad opgenomen. De kostprijs blijft onveranderd, waardoor er een negatieve marge op het product kan ontstaan.

Afwaardering van de voorraad gebeurt ook na de jaarlijkse winkeltelling. De totale voorraadwaarde wordt berekend door ieder voorradig artikel met aantal en kostprijs te vermenigvuldigen. De opbrengstwaarde van boeken wordt door de boekprijsbinding bepaald, voor andere artikelen bepaalt het museum de verkoopprijs.

VORDERINGEN

In de vorderingen is een bedrag van €273.000 opgenomen voor de aankoop van een Egypte-collectie van de familie Demarée. De tegenwaarde hiervan, in de vorm van het schenken van de jaarlijks

verschuldigde termijn, is opgenomen onder langlopende en kortlopende schulden. Deze collectie is in 2015 gekocht voor een bedrag van €546.000, te betalen in 10 jaar, waarbij de familie Demarée het af te lossen bedrag jaarlijks aan het RMO schenkt. Verder is er een BTW-vordering van €206.000 en een vordering vanwege de Museumkaart-vergoeding van €109.000.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen	2019	2018
Deposito's en spaarrekeni	3.600.050	5.292.323
Kasgelden	13.385	13.196
Rekening courant	4.000.022	708.820
Saldo per 31 december	7.613.457	6.014.339

De jaarlijkse significante toename van de liquide middelen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de Voorziening groot onderhoud. Het volledige saldo aan liquide middelen staat ter vrije beschikking van het RMO.

Eigen vermogen

Eigen vermogen	Beginsaldo	Dotatie	Onttrekking	Eindsaldo
Algemene Reserve	881.043	120.889	0	1.001.932
Bestemmingsfonds Vaste presentatie	580.572	254.000	20.000	814.572
Bestemmingsfonds BGL	451.885	514.828	201.530	765.183
Bestemmingsfonds OCW	82.739	0	0	82.739
Totaal Eigen vermogen	1.996.239	889.717	221.530	2.664.426

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft twee functies: een bufferfunctie om een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen en een functie ter financiering van vaste activa, de zogenaamde gebruikerszaken. Voor beide functies is een benodigd bedrag uitgerekend en de algemene reserve dient ten minste het grootste van de twee uitgerekende bedragen te zijn.

De "Bestemmingsfondsen herinrichting" uit 2018 en eerdere jaren zijn deel van de financieringsfunctie geworden.

BESTEMMINGSFONDS BANKGIRO LOTERIJ

Het RMO ontvangt een jaarlijkse bijdrage van €200.000 van de BankGiro Loterij. Tevens ontving het RMO in 2019 €289.633 uit het geoormerkt werven. In 2019 heeft het RMO meer projecten dan gepland uit de reguliere exploitatie kunnen financieren. Hierdoor werd minder vaak een beroep gedaan op de BGL-bijdrage. Het niet uitgegeven deel van de BGL bijdragen is toegevoegd aan het bestemmingsfonds BGL. Resterende middelen uit het partnerschap met de BankGiro Loterij die vóór 2017 zijn opgebouwd, zijn in 2019 overgeheveld naar het bestemmingsfonds BGL.

BESTEMMINGSFONDS OCW

In het verleden schreef het Handboek OCW voor dat het nettoresultaat middels een vastgelegde verdeelsleutel tussen de Algemene reserve en het Bestemmingsfonds OCW werd opgedeeld. Voor 2019 is deze verplichting komen te vervallen zodat er geen toevoeging aan het Bestemmingsfonds OCW heeft plaatsgevonden.

BESTEMMINGSFONDS VASTE PRESENTATIE

Voorafgaand aan de vernieuwing van de vaste opstellingen *Archeologie van Nederland* en *Romeins Nederland* in 2026 zal het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie €4,4 miljoen dienen te

bedragen. Ultimo 2019 bedraagt het weerstandsvermogen voor deze functie circa €2.7 miljoen. De komende vijf jaar zal derhalve gemiddeld circa €300.000 per jaar aan het weerstandsvermogen toegevoegd dienen te worden. Op basis van het verleden is dit een haalbare doelstelling, zonder dat het als vanzelfsprekendheid beschouwd kan worden.

RESULTAATBESTEMMING

Het exploitatieresultaat over 2019 ten bedrage van €642.992 wordt door drie dotaties verminderd:

- een dotatie aan de Voorziening BankGiro Loterijfonds van €489.633, zijnde de in 2019 van het BGL fonds ontvangen bedragen.
- voor de bufferfunctie van het eigen vermogen, een dotatie van €120.000 aan de Algemene Reserve.
- voor de financieringsfunctie van het eigen vermogen, een dotatie van €234.000 aan de bestemmingsreserve permanente presentatie.

Hier staat een stijging van het exploitatieresultaat met €201.530 door drie onttrekkingen uit de Voorziening BankGiro Loterijfonds tegenover:

- €75.000 voor de aankoop van het Amazonemachie reliëf.
- €50.000 ter ondersteuning van de Cyprus tentoonstelling.
- €76.530 voor het salaris van de derde conservator ten behoeve van de restauratie van gipsen beelden en mummiekisten, voor een glasrestauratieproject en voor externe werkzaamheden voor de digitalisering van het fotoarchief.

Aan de Raad van Toezicht wordt voorgesteld deze dotaties en onttrekkingen goed te keuren en het daaruit resulterende nettoresultaat van €889 aan de Algemene Reserve toe te wijzen. De in deze jaarrekening opgenomen balans loopt op dit besluit vooruit en toont het toegewezen nettoresultaat als deel van de Algemene Reserve.

Aankoopfondsen

Aankoop- en andere fondsen	Eindsaldo	Beginsaldo
Aankoopfonds	1.300.341	965.812
Aankoopfonds private schenkingen	35.795	0
Aankoopfonds Scheningen / Donaties	0	15.304
Bibliotheekfonds private schenkingen	50	0
Educatiefonds private schenkingen	10.175	0
Fondsen op naam	794.291	730.448
Mevr. Huss-van Ham fonds	284.000	204.000
Asklepios fonds	50.000	50.000
Eega van Asklepios fonds	140.000	150.000
Dhr. van der Schansfonds voor restauratie en aankoop collectie	90.000	100.000
Drs. W. Barreveldfonds voor opgravingen in Nederland en het me	6.843	10.000
Kompier-Knoopfonds voor antieke textiel	2.000	0
Postma-Boschfonds voor Noordzeearcheologie en prehistorie in d	14.300	9.300
Gildemeester fonds	207.148	207.148
Opgravingsfonds private schenkingen	2.108	0
Restauratiefonds private schenkingen	1.184	0
Totaal	2.143.944	1.711.564
<small>Om een wildgroei aan grootboekrekeningen te voorkomen zijn de fondsen op naam in 2019 gereclassificeerd naar rekening 0949 - Fondsen op naam</small>		

Hierin is opgenomen het aankoopfonds, welke het RMO zelf gecreëerd heeft, evenals donaties van particulieren van vóór 2017 en de hoofdsom en rente van het legaat Gildemeester. Donaties van

particulieren sinds 2018 zijn hier ook opgenomen. Deze donaties vallen uiteen in twee groepen: donaties op naam die aan specifieke doelen gebonden zijn en donaties waarbij de donateur een doel heeft aangegeven (aankopen, opgravingen, restauratie, bibliotheek, educatie). Hoewel het museum bij deze donaties een relatief grote mate van bestedingsvrijheid heeft, willen de donateurs dat hun schenking voor “iets speciaals” wordt ingezet. Dit is de reden dat deze schenkingen als aankoopfondsen in de balans zijn opgenomen en niet als eigen vermogen. Het museum heeft €370.000 aan het algemene aankoopfonds kunnen toevoegen.

In 2019 heeft het RMO €135.137 aan private bijdragen met geormerkte doelen ontvangen (dit is zonder de jaarlijkse vrijval uit een gift die is verbonden aan de aankoop van de collectie Demarée). Tevens is €54.000 uit de private aankoopfondsen onttrokken, ter financiering van projecten en activiteiten die aansluiten bij de doelstelling van de betreffende aankoopfondsen. Voor uitvoerige informatie over de private aankoopfondsen wordt verwezen naar de alinea over Private Fondsen op Naam aan het eind van deze jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Te ontvangen (-vooruitbetaalde) facturen wink	-3.846	1.660	0	-2.186
Voorziening Jubileumsuitkeringen	45.417	2.938	0	48.355
Voorziening Langdurig zieken	51.563	0	51.563	0
Voorziening Onderhoud en instandhouding	1.833.451	902.007	5.208	2.730.250
Totaal Voorzieningen	1.926.585	1.101.272	251.437	2.776.420

Het museum heeft momenteel geen langdurig zieken, daarom is de betreffende voorziening vervallen ten gunste van het resultaat. Voorzieningen worden niet verdisconteerd.

De voorziening groot onderhoud vloeit voort uit het nieuwe huisvestingstelsel. De voorziening is onderbouwd door een langjarig onderhouds- en instandhoudingsplan, dat door het RVB in opdracht van het RMO is opgesteld.

Beginbalans	1.833.451	
Subsidie OCW Huisvesting	2.369.029	
		4.202.480
Onttrekking wegen investeringen		
Storage depot 2e verd	-131.884	
Camerasysteem	-32.560	
Alarmontruimingsysteem	-9.000	
Toevoeging aan egalisatierekening		-173.444
Saldo beginbalans -/- investeringen		4.029.036
Onttrekkingen (lasten)		
Te betalen uit Huisvestingssubsidie	-1.336.219	
Doorbelasting afschr café	10.748	
		-1.325.471
Toevoegingen (baten)		
Vrijval uit egalisatierekening OCW	26.689	
Eindbalans		2.730.254

De jaarlijkse toevoeging c.q. onttrekking aan de voorziening is het saldo van de huisvestingssubsidie

minus de kosten voor huisvesting, onderhoud en instandhouding. Hoewel het nieuwe huisvestingsstelsel als proef gezien moet worden, is het waarschijnlijk dat deze genomen voorziening in meer dan voldoende mate voorziet, ook met het oog op een tienjarenontwikkeling;

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo (/1.000)	2.730	3.651	4.598	5.223	6.148	5.664	4.081	5.249	3.538	4.245	5.045

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Investeringsbijdragen	259.402	41.691	97.279	203.814
Investeringssubsidies Huisvesting OCW	94.733	189.770	43.014	241.488
Lening aankoop collectie	273.000	0	54.600	218.400
Totaal langlopende schulden	627.135	231.461	194.893	663.703

De langlopende schulden bevatten alleen het deel waarvan de resterende looptijd langer is dan één jaar. Het museum heeft geen schulden aan commerciële kredietverleners waardoor het rentepercentage op de langlopende schulden nul is.

De lening aankoop collectie heeft betrekking op de collectie Demarée, die eerder in deze jaarrekening verantwoord is. Het nieuwe huisvestingsbeleid verlangt dat voor het geactiveerde deel van de instandhoudingsuitgaven een langlopende schuld wordt opgenomen, die gedurende de afschrijvingsperiode van het actief vrij valt ten gunste van het resultaat. Vergelijkbaar wordt omgegaan met de geactiveerde vaste opstellingen. De toevoeging in 2019 van €189.770 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de vernieuwing van het depot op de tweede etage.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden	2019	2018
Crediteuren	242.138	422.176
Overige Schulden	334.769	803.694
Accountants-/advieskosten	0	49.500
Bijdragen tbv Metamorfoze 2	71.201	63.736
Borg huurders	18.800	18.800
Energiebelasting	7.066	7.066
Meerjarig schenkingen 1 jaar als KVV	54.600	54.600
Nog te ontvangen facturen leveranciers	7.207	51.580
Nog te ontvangen facturen onderhoud Leidse Musea	15.600	15.600
Nog te ontvangen facturen projecten	2.000	0
Nog te ontvangen facturen tentoonstellingen	4.807	69.509
Overig	0	2.561
RVB	116.365	10.365
Vooruit ontrv bijdragen projecten	37.123	169.062
Vooruit ontvangen bijdragen Japan	0	216.315
Zakenvrienden	0	75.000
Personeel - salaris, pensioen, soc.lasten, e.d.	392.347	373.443
Vooruit ontvangen	112.372	0
Totaal	1.081.644	1.599.312

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

HUURVERPLICHTING

Vanaf 1 januari 2017 is het RMO verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebruikersinstallaties, voor de gebouwgebonden installaties en de gebouwen zelf. De huisvestingssubsidie is navenant

aangepast. Het RMO heeft besloten de uitvoering van het onderhoud middels een dienstverleningsovereenkomst aan het RVB te gunnen. Huurovereenkomsten en dienstverleningsovereenkomst hebben een looptijd van vijf jaar tot en met 31 december 2021. Voor deze einddatum vindt een evaluatie door OCW plaats. De huurprijzen hebben drie componenten: Afschrijving, rente en een opslag. De opslag bedroeg in 2019 €7,74 per vierkante meter vloeroppervlakte en dekt zakelijke lasten, heffingen, risico's die bij het RVB verblijven en personele kosten van het RVB af. De opslag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Consumentenprijsindex Algemeen. Het RMO huurt 13.557 m². Voor de dienstverleningsovereenkomst met het RVB geldt een basis van €14,00 (prijspeil 2017) per m² vloeroppervlakte. Dit wordt jaarlijks geïndexeerd en bedroeg in 2019 €14,49.

Afschrijving en rente worden niet geïndexeerd en zijn gebaseerd op de financieringslasten van het RVB.

Rapenburg	2019	2020	2021
Afschrijving	141.155	141.155	141.155
Rente	24.504	23.742	22.980

Raamsteeg	2019	2020	2021
Afschrijving	93.665	93.665	93.665
Rente	6.943	6.437	5.932

PENSIOENREGELING

Het RMO heeft een collectieve middelloon pensioenregeling afgesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW), die kwalificeert als een directe bijdrageregeling. De opgebouwde rechten worden jaarlijks af gefinancierd. De dekkingsgraad van PFZW was 99,2% per 31 december 2019.

INSTELLINGSSUBSIDIE BASISINFRASTRUCTUUR EN ERFGOEDWET

Het Ministerie van OCW heeft voor de periode 2017/2020 op Prinsjesdag 2016 een subsidiëring toegezegd, exclusief toekomstige loon- en prijsbijstellingen, die in onderstaande tabel is opgenomen.

	Culturele basis- infrastructuur (BIS)	Erfgoedwet huisvesting	Erfgoedwet collectiebeheer	Totaal
2017	3.577.204	2.278.308	828.387	6.683.899
2018	3.664.646	2.316.310	848.636	6.829.592
2019	3.770.151	2.369.029	873.068	7.012.248
2020	3.770.151	Nog onbekend	Nog onbekend	Nog onbekend

Op de toegezegde subsidies is wet- en regelgeving van toepassing, die door de overheid gepubliceerd wordt. Dit betreft o.a. een aantal meldingsverplichtingen en verplichtingen aangaande planmatig beleid, onderhoud en investeringen. Voor zover bekend voldoet het museum aan alle opgelegde verplichtingen. Bovendien zijn de toegezegde en ontvangen subsidies afhankelijk van een eindverantwoording, die voor 31 maart 2020 ingediend dient te worden. Deze jaarrekening is onderdeel van de eindverantwoording.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

De onderstaande toelichtingen zijn ook van toepassing op de functionele exploitatierekening.

Publieksinkomsten Buitenland - Tentoonstellingen

Dit betreft de omzet van de verkoop van twee Egyptetentoonstellingen aan het XPO Center in Brugge en aan de Tokyo Shimbun. De tentoonstelling in Japan loopt tot en met 2022 en de geboekte omzet is op basis van de projectvoortgang.

Indirecte opbrengsten

Het betreft hier hoofdzakelijk de ontvangen huur voor de verhuur van een deel van Rapenburg 26 en Papengracht 34, de ontvangen vergoedingen voor uitgaande bruiklenen en vergoedingen uit barter-overeenkomsten.

Overige bijdragen uit private middelen - Goede doelen loterijen

Deze post bevat twee bijdragen van de BankGiro Loterij: de reguliere jaarlijkse bijdrage van €200.000 en de bijdrage vanuit het geormerkt werven. De reguliere bijdrage is toegezegd tot en met 2023. Het geormerkt werven fluctueert.

Salariskosten

Personeelslasten	2019	2018
Overige personeelslasten	267.166	290.373
Pensioenlasten	271.552	255.993
Salaris	2.732.596	2.565.071
Sociale lasten	488.378	448.834
Werkkosten	26.282	12.579
Totaal	3.785.974	3.572.850

Eind 2019 waren er 58,5fte (2018: 52,6) bij het RMO in dienst. De personeelslasten werden beïnvloed door de CAO-salarisverhoging van 2,5% op 1 oktober en de inzet van tijdelijke medewerkers.

Specificatie personeelslasten	2019		Begroting 2019		2018	
	€	fte	€	fte	€	fte
Waarvan vast contract	2.986.836	46,2	3.216.502	49,8	3.332.001	48,2
Waarvan tijdelijk contract	791.621	12,3	294.957	4,6	212.681	4,4
Waarvan inhuur	7.517	0,1	36.754	0,6	28.168	0,6
Personeelslasten totaal	3.785.974	58,6	3.548.213	54,9	3.572.850	53,2
Vrijwilligers		aantal		aantal		aantal
Vrijwilligers : fte		3,5		3,5		3,9
Vrijwilligers : personen		44,0		45,0		56,0

Overige lasten	2019	2018
Advieskosten	83.059	92.183
Algemene kosten	24.667	57.357
Kantoorkosten	985.494	999.251
Kosten ontwerp en opbouw tentoonstellingen	1.347.982	1.671.953
Kostprijsveköpen catering	215.454	229.691
Kostprijsverköpen museumwinkel	349.416	377.356
Totaal	3.006.072	3.427.791

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten waren €203.380 lager dan het ontvangen bedrag voor de huisvestingssubsidie. Het verschil wordt veroorzaakt door uit de huisvestingssubsidie bekostigde investeringen en gedeeltelijk gecompenseerd door vrijval van afschrijving van investeringen in eerdere jaren.

Overige lasten

De overige lasten waren beduidend lager dan in 2018, voornamelijk door 20% lagere kosten voor ontwerp en opbouw van tentoonstellingen. Dit heeft te maken met de duurdere tentoonstellingen in het jubileumjaar 2018 en toenemend hergebruik van tentoonstellingselementen.

Voor diensten verleend door de externe accountant en de accountantsorganisatie zijn de volgende honoraria ten laste van het resultaat gekomen:

onderzoek van de jaarrekening	65.524
andere controleopdrachten	2.451
adviesdiensten op fiscaal terrein	18.360
andere niet-controlediensten	-

Het totaalbedrag van 86.335 is opgenomen in de Overige lasten.

Verschillen ten opzichte van de begroting

1. De begroting van de categoriale exploitatierekening is het belangrijkste planningsinstrument. De jaarbegroting wordt door het museum als secundair managementinstrument gebruikt, in combinatie met de prognoses. De voornaamste afwijkingen tussen begroting en realisatie zijn door drie elementen veroorzaakt:
 - Bezoekersaantallen worden realistisch-conservatief begroot. Het begrote aantal bezoekers was 170.000. Dit kwam in 2019 ruim 41.000 bezoekers hoger uit, waaruit bijna €240.000 extra publieksinkomsten resulteerden. Dit werd enigszins negatief beïnvloed door lagere inkomsten uit buitenlandse tentoonstellingen, met name de beoogde Egypte expositie in Japan waarvoor inkomsten naar 2020-21 verschuiven.
 - De bijdragen uit private middelen waren bijna 9 ton hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het museum alleen private middelen prognosticeert die zo goed als zeker zijn, aangezien het risico van een negatief exploitatieresultaat anders te hoog zou zijn.
 - De positieve afwijking van ruim 1 miljoen in het saldo uit gewone bedrijfsvoering wordt verkleind door een niet begrote toevoeging aan verschillende aankoopfondsen van ruim €460.000.

Toelichting op de functionele exploitatierekening

In het Handboek OCW worden de termen Publieksactiviteiten en Collectiebeheer gebruikt. In deze jaarrekening wordt hiervoor meestal Publieksfunctie en Collectiefunctie geschreven. De betekenis is identiek.

Baten

Directe inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. In de regel leidt dit tot een toewijzing aan de publieksfunctie. Indirecte inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. Wanneer dit niet mogelijk is, worden ze toegewezen aan algemeen beheer. Bijdragen uit private en publieke middelen zijn naar de aard toegewezen.

De OCW-subsidie voor publieksactiviteiten (BIS) komt ten gunste van de publieksfunctie. Vergelijkbaar geldt dat de subsidie OCW uit de erfgoedwet, onderdeel collectiebeheer, volledig aan de collectiefunctie is toegewezen. De OCW-subsidie uit de erfgoedwet, onderdeel huisvesting, is op basis van vierkante meters verdeeld. De publieksfunctie benut 5.630m² van de totale 13.557m² vloeroppervlakte. De collectiefunctie benut 7.618m² en de rest is algemeen beheer.

Lasten

Met uitzondering van kostenplaatsen die gerelateerd zijn aan huisvesting, zijn alle kostenplaatsen toegewezen aan de publieksfunctie, de collectiefunctie of aan het algemene beheer. Huisvesting-kostenplaatsen zijn verdeeld naar rato van het vloeroppervlak. Algemeen beheer bevat de lasten voor directie/management, ICT, P&O, secretariael en financiën. Dit wordt verhoogd met een toewijzing van

circa 1% van de huisvestingslasten. Alle andere lasten zijn direct aan de publieks- of collectiefunctie toegewezen.

Subsidiering Collectiefunctie door Publieksfunctie

De functionele exploitatierekening toont aan dat de collectiefunctie voor een bedrag van bijna €1,7 miljoen door de publieksfunctie gesubsidieerd wordt. De aankopen, die uiteraard binnen de collectiefunctie vallen, zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Voor een adequate uitvoering van de collectietaken die aan het RMO door de Erfgoedwet worden opgedragen, ontbreekt een bedrag van €1,7 miljoen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

De verklaringen voor de individuele posten in het kasstroomoverzicht spiegelen de toelichtingen voor de corresponderende posten in de balans en exploitatierekening.

WNT verantwoording

De Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014 en de regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014.

Het bezoldigingsmaximum is €194.000. Het individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en duur van het dienstverband, waarbij de omvang van het dienstverband nooit groter is dan 1 fte.

Bezoldiging directeur

bedragen x €1	W. Weijland
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.855
Beloningen betaalbaar op termijn	13.798
<i>Bezoldiging</i>	139.653
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	182.307
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	Nvt
Totaal bezoldiging	139.653
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	Nvt
<u>Gegevens 2018</u>	
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
<u>Bezoldiging 2018</u>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.770
Beloningen betaalbaar op termijn	13.397
<i>Bezoldiging</i>	151.167
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000
Totaal bezoldiging 2018	151.167

Honoraria toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x €1	Dhr Hoekema	Dhr Van den Eijnden	Dhr Asscher	Mw Kortlang	Mw Sluiter	Dhr Van den Tweel	Dhr Versluys
Functie(s)	Geen lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/12 - 31/12
Bezoldiging							
Bezoldiging		5.820	3.880	3.880	3.880	3.880	970
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		29.100	19.400	19.400	19.400	19.400	1.648
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging		5.820	3.880	3.880	3.880	3.880	970
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2018							
Functie(s)	Voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/3	1/1-31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	-
Bezoldiging							
Bezoldiging	1.438	5.153	3.780	3.780	3.780	3.780	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	6.990	26.020	18.900	18.900	18.900	18.900	0

De raad van toezicht heeft de honoraria, inclusief onkostenvergoeding, in 2015 vastgesteld met verwijzing naar de WNT. In 2018 zijn deze afspraken herzien. De vergoedingen voor leden van de raad zijn aangepast, omdat zij percentueel een percentuele ontwikkeling n.a.v. de WNT norm volgen.

Goedkeuring en vaststelling

De jaarrekening 2019 van de Stichting Rijksmuseum van Oudheden, zoals opgenomen in dit rapport is door de raad van toezicht op 27 maart 2020 goedgekeurd en aansluitend door de directie vastgesteld.

Namens de raad van toezicht

Sander van den Eijnden

Erna Kortlang

Maarten Asscher

Ineke Sluiter

Marc van den Tweel

Miguel John Versluys

Namens de Stichting Rijksmuseum van Oudheden

Wim Weijland
Directeur-bestuurder

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Het museum heeft op 13 maart 2020 vanwege het Coronavirus tot nader order moeten sluiten. Het RMO is op een dergelijke situatie financieel goed voorbereid. Desalniettemin zal een sluiting van meerdere weken of maanden een grote invloed op alle aspecten van de bedrijfsvoering hebben.

De tekst van de jaarrekening 2019 kijkt in enige passages vooruit op de toekomst. Dit staat alles onder het voorbehoud dat de sluiting van het museum van korte duur zal blijken te zijn.

Private fondsen op naam

Het RMO is private donoren bijzonder erkentelijk voor alle bijdragen, zowel klein als groot. Zonder de private bijdragen zouden diverse projecten en aankopen niet mogelijk zijn geweest. In deze bijlage worden de fondsen op naam beschreven. Tevens is er een vermelding van de projecten en aankopen waaraan uit de fondsen bijdragen zijn geleverd.

Elisabeth Huss fonds

In 2016 doneerde mevrouw Elisabeth Huss een bedrag van €204.000, bedoeld voor aankoop van objecten en onderzoek naar de collectie. In 2019 doneerde mevrouw Huss een bedrag van €100.000, bedoeld voor aankoop van bibliotheekboeken. Hiervan is in 2019 €10.000 onttrokken ten behoeve van de aankoop van voornamelijk modern antiquarische boeken. Tevens is €10.000 uit het fonds onttrokken als onderdeel van de financiering van het klassieke Amazonemachie reliëf. Mevrouw Huss doneerde tevens €14.000 voor de aankoop van twee micromosaïeken. Dit bedrag is eerst aan het Elisabeth Huss fonds toegevoegd maar ook in 2019 onttrokken en komt zodoende direct ten laste van de exploitatie.

Van der Schans fonds

In 2016 ontving het museum uit de erfenis van Marinus Willem van der Schans een bedrag van €100.000, bedoeld voor aankoop en restauratie van voorwerpen. Aan dit fonds is €10.000 onttrokken als onderdeel van de financiering van het bovengenoemde reliëf.

Asklepiosfonds

In 2017 is een schenking ontvangen van €50.000 ten behoeve van de aankoop van Egyptische of Etruskische voorwerpen. De schenker van dit fonds, bekend bij het RMO, wenst anoniem te blijven. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Eega van Asklepiosfonds

De schenker van het Asklepiosfonds schonk, eveneens in 2017, een bedrag van €150.000, ten behoeve van de aankoop van Griekse en Egyptische voorwerpen. Het fonds is opgedragen aan de voormalige echtgenote van de schenker. Er is €10.000 onttrokken als onderdeel van de financiering van het klassieke reliëf.

Drs. W. Barreveld fonds

Mevrouw Barreveld schonk het museum in 2017 een bedrag van €10.000, bedoeld voor financiële ondersteuning van opgravingen, met een voorkeur voor steunverlening voor studentendeelname. Er is een bedrag van €3.157 besteed aan studentendeelname (reis- en verblijfkosten) ten behoeve van de opgraving in Jordanië.

Dhr. en mevr. Postma fonds.

De heer en mevrouw Postma creëerden in 2017 dit fonds, dat bestaat uit een jaarlijkse periodieke schenking van €5.000, gedurende vijf jaar. Het fonds is bedoeld voor activiteiten op het gebied van prehistorische Noordzeearcheologie. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Dhr. en mevr. Knoop-Kompier fonds

De heer en mevrouw Knoop-Kompier richtten in 2019 dit fonds op. Het betreft een jaarlijkse periodieke schenking van €2.000, gedurende tien jaar. Het fonds is bedoeld voor activiteiten in de breedste zin des woord op het gebied van antiek textiel.

Legaat - bijdragen particulieren

Dit betrof een bedrag van €22.758, opgebouwd uit particuliere donaties vóór 2017. Het bedrag is overgeheveld naar het Aankoopfonds particuliere schenkingen, om het totaal helderder te maken.

Aankoopfonds particuliere schenkingen

De toevoeging betrof voornamelijk het bovenstaande bedrag van €22.758. De overige toevoeging aan dit fonds betreft een kleine schenking.

Restauratiefonds, bibliotheekfonds, opgravingsfonds

Aan de leden van de vriendenvereniging wordt sinds 2017 regelmatig gevraagd of zij het museum éénmalig of periodiek willen ondersteunen. Hen wordt gevraagd of zij hiervoor een specifieke doelstelling hadden. Vanuit deze actie zijn deze fondsen opgericht. Er zijn enkele toevoegingen vanuit periodieke schenkingen geweest.

Educatiefonds

Dit fonds is opgericht in het jubileumjaar 2018 voor kleine eenmalige donaties vanuit de vriendenvereniging. In 2019 werd een gift ontvangen van €10.000, geschonken door een stichting die anoniem wenst te blijven. De gift is bedoeld voor educatieve activiteiten.

Bijdrage BankGiro Loterij

Het Bijdrage BankGiro Loterij fonds van €25.195 dat in 2018 nog op de balans stond als een Aankoopfonds is in zijn geheel overgeheveld naar het Bestemmingfonds BGL bijdragen. Het doelfonds is hiermee opgeheven. Het bestond uit een restantbudget uit het project BankGiro Loterij MuseumMaandag, dat tussen 2011 en 2014 is uitgevoerd. In 2015 mocht het resterende budget, na toestemming van de loterij, worden overgeheveld naar de aankoopfondsen.

Legaat Gildemeester

Het legaat Gildemeester is door het Ministerie van Financiën in 2015 overgedragen. Dit betreft een bedrag van €174.952 dat is toegevoegd aan de fondsen op naam. Deze dotatie is niet vrij opneembaar, omdat volgens het testament uit 1928 alleen het rendement op het vermogen aangewend mag worden voor aankopen door het RMO. Er is een opneembaar bedrag van €32.196 aan opgebouwde rente beschikbaar. De rente wordt als deel van het Gildemeester fonds getoond.

Prestatieverantwoording

	Bezoekers 2018	OCW Afspraak activiteitenplan	Bezoekers 2019
Tentoonstellingen	12	12	13
Totaal bezoek	223.777	150.000	211.736
Reguliere bezoeken	185.466	122.500	167.836
Bezoeken Primair Onderwijs	11.582	10.000	18.476
PO is inclusief Museumdocent in klas	(1.163)	Incl.	(1.433)
Bezoeken Voortgezet Onderwijs	18.258	12.500	15.700
VO is inclusief Museumdocent in de klas	(2.461)	Incl.	(2.458)
Bezoeken MBO/HO/WO	8.471	5.000	9.724
<i>Specificatie bezoeken</i>			
Gratis bezoeken, ex scholieren PO	17.441 (7,8%)	12.000 (8%)	13.764 (6,5%)
Gratis bezoeken < 5 jaar	2.501	n.v.t.	2.285
Betaalde bezoeken	195.044	138.000	177.211
Bezoeken website	624.066	650.000	442.591
Unieke bezoekers website	417.401	533.000	288.594

	2018	2018	Doel	Doel	2019	2019
	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers
Overige activiteiten						
Schoolgebonden activiteiten:	150	3.864	45	4.000	185	5.093
Waarvan PO	43	1.163	inclusief	inclusief	65	1.766
Waarvan VO	91	2.461	inclusief	inclusief	90	2.727
Waarvan MBO/HO	16	240	inclusief	inclusief	30	600
Openbare activiteiten	737	43.062	200	25.000	642	42.321
Totaal overige activiteiten	888	46.926	245	29.000	827	47.414

Toelichting op de Prestatieverantwoording

Het aantal schoolgebonden activiteiten is niet gespecificeerd naar onderwijstype. Het aantal bezoekers is exclusief de bezoekers aan tentoonstellingen die het RMO buiten Leiden heeft gemaakt.

- Schoolgebonden activiteiten: resultaatafspraken is 45 met 4.000 deelnemers
- Openbare activiteiten: resultaatafspraken is 200 met 25.000 deelnemers

Het bezoek van 1.158 schoolklassen aan het RMO is niet meegeteld.

	Aantal	Gemiddeld bezoek	Totaal deelnemers	Toelichting
OPENBAAR - KINDERACTIVITEITEN				
MJU + Romeinenweekend	11		1414	Romeinenweekend is realiteit Wyseguard, MJU is schatting op basis van 2 colleges per dag voor 70 kinderen
Kinderboekpresentaties	4	75	300	opgave winkelmanager is 1505 deelnemers voor 20 lezingen incl 16 volwassenboeken
Kinderknutselactiviteiten	127		13823	uit Wyseguard
OPENBAAR - VOLWASSENONDERWIJS				
	184	19	3496	Aantal gebaseerd op gemiddeld 19 deelnemers per cursusdag. Controleerbaar via dagelijkse draaiboeken
OPENBAAR - LEZINGEN				
Lezingen door medewerkers buiten het RMO	62	40	2480	gemiddeld 40 deelnemers (schatting), gelijk aan 2018
Lezingen door medewerkers in het RMO	72	60	4320	gemiddeld 60 deelnemers (schatting), gelijk aan 2018
Boekpresentaties voor volwassenen in RMO	16	75	1200	opgave winkelmanager is 1505 deelnemers voor 20 lezingen incl vier kinderboeken
Lezingen door externen voor vriendenvereniging ROMEO	10		888	opgave secretaris vriendenvereniging
Lezingen van externen in RMO	114	60	6840	gemiddeld 60 deelnemers (schatting), gelijk aan 2018
Overige activiteiten met meerdere lezingen, niet uitgesplitst	7	80	560	gemiddeld 80 deelnemers (schatting), gelijk aan 2018
OPENBAAR - OVERIG	35	200	7000	Conservatieve inschatting evenementen
Totaal openbare activiteiten	642		42321	
SCHOOLGEBONDEN ACTIVITEITEN OVERIG				
Totaal hbo/wo	30	20	600	Colleges gebaseerd op 20 studenten per college
Totaal PO	1		40	1 bijeenkomst, aantal deelnemers schatting
Totaal VO	4		400	150 voor docentbijeenkomsten en 250 voor Ken-Je-Klassieken Quiz
SCHOOLGEBONDEN ACTIVITEITEN MUSEUMDOCENT IN DE KLAS				
aantal klassen PO	64		1726	Opgave servicedesk, uitdraai Wyseguard
aantal klassen VO	86		2327	Opgave servicedesk, uitdraai Wyseguard
Totaal schoolgebonden activiteiten	185		5093	
Totaal overige activiteiten (openbaar en schoolgebonden)	827		47414	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het Bestuur en Raad van Toezicht van
Stichting Rijksmuseum van Oudheden

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Rijksmuseum van Oudheden te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Rijksmuseum van Oudheden op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020) en met de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de exploitatierekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Rijksmuseum van Oudheden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

NALEVING ANTICUMULATIEBEPALING WNT NIET GECONTROLEERD

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de Raad van Toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en laten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 30 maart 2020

MAZARS N.V.

w.g. E. de Prouw MSc RA